

NIGER SULTER

Verdens fattigste land står midt i den værste fødevarekrise i dets historie. Flere end syv millioner har desperat brug for mad, vurderer FN.

Fotoreportage side 11-13

AFRIKAS STORE FRIHEDSFEST

17 afrikanske stater fejrer 50 års uafhængighed i år. Friheden har medført tilbageslag og skuffelser, men i dag er optimismen større end nogensinde.

Kronik side 18-20

ud>ikling

September nr. 5/2010

**NYHEDER OG DEBAT OM
UDVIKLINGSSAMARBEJDE**

NEDTÆLLING TIL 2015

Uret tikker for de 192 FN-lande, som ved århundredeskiftet satte otte ambitiøse mål for global udvikling med deadline i 2015. Ti år senere mødes de nu i New York for at gøre status. I mellemtiden har en stribe verdensomspændende kriser gjort arbejdet markant vanskeligere for FN og generalsekretær Ban Ki-moon. **Tema side 6-10.**

NY PUBLIKATION

Regeringens udviklingspolitiske prioriteter 2011-2015

Fremme af frihed er omdrejningspunktet for den nye strategi for Danmarks udviklingssamarbejde, *Frihed fra Fattigdom – Frihed til Forandring*.

Strategien udpeger fem områder, der har særlig politisk prioritet: 1) Frihed, demokrati og menneskerettigheder 2) vækst og beskæftigelse 3) ligestilling 4) stabilitet og skrøbelighed 5) miljø og klima. Det danske engagement rettes mod færre lande og færre sektorer, men med større politisk og finansiell tyngde i det enkelte engagement. Dansk bistand vil ligeledes blive fokuseret på færre multilaterale organisationer.

Publikationen er udkommet på dansk og engelsk og kan bestilles på www.danidapublikationer.dk.

ud>ikling

Udgives af Danida, Udenrigsministeriet

Asiatisk Plads 2, 1448 København K
Telefon 3392 0000, fax 3392 0710
36. årgang. Udkommer otte gange om året. Trykplag: 11.200
ISBN nr. 978-87-7087-423-6 (print)
ISBN nr. 978-87-7087-424-3 (elektr.)
ISSN nr. 0106-0570

Abonnement

Udbeliver avisen eller har du adresseændringer eller til- eller framelding af abonnement (gratis): www.udvikling.dk eller kontakt Rosendahls-Schultz Distribution på telefon 4322 7300, distribution@rosendahls-schultzgrafisk.dk.

Redaktion

avisenuvikling@um.dk
Redaktør: Stefan Katić (sk) 3392 0709
Journalist: Mads Rasmussen Mariegaard (mm) 3392 0052
Journalistpraktikant: Gerd Kieffer-Døssing (gk) 3392 0078
Ansvarshavende iflg. Medieansvarsloven: Chefkonsulent Jesper Ferslov Andersen (PRS)
Redaktionen afsluttet den 8. september 2010.

Annoncesalg og markedsføring:

Sara Leth, sarlet@um.dk, 2621 2249

Tryk

Skive Folkeblad. Tryk på 70 gr. papir (Soporcel Premium Offset), som er svanemærket og FSC-godkendt for bæredygtig skovdrift og miljø.
Layout: Og Jensen

www.udvikling.dk. Her findes blandt andet tidligere numre, artikelbibliotek, blogs og link til *Udviklings* Facebook-side.

Tidligere numre på tryk kan rekvireres fra www.danida-publikationer.dk
Artikler i *Udvikling* udtrykker ikke nødvendigvis Udenrigsministeriets synspunkter.

Forsiden: FN's generalsekretær Ban Ki-moon taler ved FN's 64. generalforsamling i FN-bygningen i New York i september 2009. Billedet er spejlvendt.

Foto: Mary Altaffer/AP/Polfoto.

Danida

NYT FRA DANIDAS STYRELSE

UDVIKLINGSBISTAND
ALENE GØR DET IKKE

Demokrati og politisk stabilitet er forudsætningen for økonomisk fremgang, skriver Klaus Bustrup, formand for Danidas Styrelse. Han har det seneste år har besøgt Mozambique, Zimbabwe og Sydkorea.

Når Danidas Råd 14. september mødes i København, aflægger Klaus Bustrup, formand for Danidas Styrelse, beretning om det forløbne år i styrelsen. Udvikling bringer her et uddrag:

Jeg tror på, at effektiv udviklingsbistand kan bidrage til at hjælpe udviklingslande ud af fattigdom, men udviklingsbistand alene gør det ikke. Det er helt afgørende, at der i udviklingslandene er en vilje til at arbejde for demokrati og politisk stabilitet som forudsætning for økonomisk stabilitet og ditto fremgang. Rundt omkring i verden ser vi en række eksempler på, hvordan udviklingslande positivt eller negativt præger egen udvikling.

Efter planen skal Danidas Styrelse på sit møde i oktober tage stilling til tre meget store programmer i Mozambique: Generel budgetstøtte, støtte til privatsektorudvikling, primært rettet mod landbrugssektoren, og gennemførelse af anden fase af støtte til miljøsektoren. Det var baggrunden for, at jeg i april måned i år besøgte Mozambique.

Jeg besøgte første gang Mozambique i 1998 – altså for 12 år siden – og kunne nu ved selvsyn konstatere den betydelige udvikling, som Mozambique har gennemgået siden da. En udvikling, vi som en betydelig donor til Mozambique, kun kan glæde os over. Det er en udvikling, der også har sin baggrund i en stabil politisk og økonomisk udvikling i landet siden afslutningen af borgerkrigen i begyndelsen af 90'erne.

Turen rundt i landet – og jeg kom vidt omkring – understregede dog samtidig for mig, at der fortsat er tale om et meget fattigt land. Det største politiske parti, Frelimo, har siddet ved magten siden borgerkrigens afslutning. Det har givet den nødvendige politiske stabilitet, men efter så mange år ved magten, er det mit indtryk, at behovet for en aktiv opposition nu er meget markant.

Nabolande med kontraster

Fra Mozambique gik turen i bil over grænsen til Zimbabwe. Umiddelbart fik jeg det indtryk, at jeg nu var kommet til et meget rigere land. Det indtryk bevarer man for så vidt, når man besøger centrale dele af hovedstaden Harare. Et besøg i en af de mange townships uden for Harare fik dog hurtigt én på andre tanker.

De to nabolande er kontraster og gode eksempler på, hvordan der med demokrati og politisk stabilitet kan sikres betydelig økono-

misk fremgang i, hvad der i starten af 90'erne var Afrikas fattigste lande. Og på hvordan et af Afrikas rigeste lande indtil for nylig kan sætte alt over styr gennem dårligt lederskab.

Fra modtager til donor

Et asiatisk eksempel på den samme udvikling er den koreanske halvø. Jeg besøgte i starten af juni i år Sydkorea. Som dansker er det altid en oplevelse at besøge Sydkorea, fordi mange koreanere næsten kender Danmark bedre, end vi selv gør.

De er dybt taknemlige for den støtte, Danmark og andre vestlige lande ydede Sydkorea under og efter Korea-krigen. En støtte der var medvirkende til, at Sydkorea kunne udvikle sig så meget, at de nu har bevæget sig fra modtagerland til donorland, når det gælder udviklingsbistand. Netop det forhold bragte mig til hovedstaden Seoul.

Sydkorea vil gerne spille en større rolle internationalt og være med i det gode selskab, og de er værter ved det kommende G20-møde til november i år. Derfor er det også vigtigt for dem at vise deres gode vilje på udviklingsområdet. De er nu blevet medlemmer af OECD-DAC (donorforum for OECD's 32 medlemslande, red.) og har dermed tilsluttet sig Paris-Erklæringens principper om bistandseffektivitet. De ser Danmark som et forbillede, når det gælder udviklingspolitik, og vil gerne nyde godt af vore erfaringer på området.

Det er vigtigt, at Danmark som en del af vor udviklingspolitik understøtter den langsigtede demokratiske udvikling i vore partnerlande. Støtte til god regeringsførelse og civilsamfund er vigtige brikker i den sammenhæng.

Klaus Bustrup, formand for Danidas Styrelse

DANIDAS STYRELSE

Styrelsen for Internationalt Udviklingssamarbejde, som er rådgivende organ for udviklingsministeren, drøfter og indstiller nye programmer, strategier og handlingsplaner. Resumé af Styrelsens møder og dagsorden for næste møde kan ses på: www.um.dk/da/menu/udviklingspolitik/omdanida/organisation/styrelsen

Ny FN-enhed skal kæmpe for ligestilling. Her kvinder i Nigeria. Foto: AFP/Scanpix.

NYT FN-ORGAN FOR KVINDER

Verdens nye vagthund for ligestilling, UN Women, skal både være frembusende pionér og forsigtig diplomat.

Af Ulrikke Moustgaard

Når et barn fødes, er den første tid den mest kritiske for dets overlevelse. Sådan er vilkårene også for FN-familiens nye medlem. Mens kvindeorganisationer verden over jubler over nyheden om, at FN nu etablerer *UN Women*, er ingen i tvivl om, at enheden står over for en kæmpe opgave. Og skal den komme godt fra start, bliver kunsten at sætte en stærk ligestillingsdagsorden fra dag ét – både i marken i FN’s medlemslande og i selve FN-systemet. Her er UN Women tiltænkt en magtfuld rolle som aktivistisk medspiller i FN’s ligestillingsarbejde og som ligestillingsvagthund, der skal holde øje med, om køn inddrages i alle dele af arbejdet – såkaldt gender mainstreaming. – UN Women skal mestre balancen mellem sine to roller: At finde nye, kreative og innovative metoder at arbejde med kvinders rettigheder på. Og at øve indflydelse på FN’s arbejde. Udfordringen bliver at undgå at blive holdt nede af FN-bureaukrati og politikker, siger Charlotte Bunch, leder af *Center for Women’s Global Leadership* og talskvinde for det globale netværk *Gender Equality Architecture Reform* (GEAR), der i flere år har presset på for at få en FN-kvindeenhed. Bag etableringen af UN Women ligger er-

kendelsen af, at FN’s ligestillingsindsats ikke har været god nok. Alt for mange kvinder dør stadig i barselsengen, og alt for få piger får en skolegang. Samtidig er de FN-enheder, der hidtil har haft ansvaret for kvinders rettigheder, blevet kritiseret for ikke at have været synlige eller magtfulde nok. **Diplomati forude** Alt det skal UN Women ændre på. Hele FN’s ligestillingsarkitektur skal laves om. Fire eksisterende ligestillingskontorer, heriblandt UNIFEM, smeltes sammen til én stor superenhed med hovedkvarter i New York og landekontorer i mindst 80 lande. FN’s budget for området forventes fordoblet. Fra dansk side er man begejstret. – UN Women har været en mærkesag for Danmark. Vi er rigtig tilfredse med at få en enhed, der med et stærkt mandat og med den

Budget: Endnu ingen konkrete tal, men hovedparten af pengene skal komme fra frivillige donationer.
Opgaver: Skal holde øje med, om køn inddrages i alle dele af FN’s arbejde, og støtte og rådgive FN’s medlemslande om projekter og programmer om kvinders rettigheder.
Ledelse: En leder samt en bred bestyrelse sammensat af de største donor- og modtagerlande.
Magt: Lederen får titel af FN-undergeneralsekretær, skal referere direkte til FN’s generalsekretær og får adgang til de vigtigste beslutningsmekanismer i FN.

rette leder kan sætte skub i udviklingen, siger Pernille Brix Jørgensen, fuldmægtig i Udenrigsministeriets Kontor for Globalt Samarbejde og Økonomi. Men ikke alle deler optimismen. Flere anti-abort-organisationer har udtrykt bekymring for, hvilken retning FN’s ligestillingsarbejde nu vil tage. På samme måde advarede ærkebiskop Celestino Migliore, leder af Vatikanets permanente FN-mission, i foråret mod, at FN’s kvindeprogrammer er ved at blive ’mere og mere ideologiske’.

Stærk leder ønskes Forude venter der UN Women et intenst efterår. Fusionen af de fire kontorer kommer til at kræve et stort hr- og logistikarbejde, når forskellige it-systemer og arbejdskulturer skal fusioneres, budgetter skal revideres, og strategier skal planlægges. For at bidrage til en hurtig og effektiv proces har man fra dansk side ydet et finansielt bidrag til det overgangsteam, der skal stå for omlægningen. Skal den proces foregå gnidningsfrit, kræver det desuden en stærk leder, lyder vurderingen alle steder fra. Hvem lederen bliver, ved ingen. FN vil ikke afsløre, hvem kandidaterne er, og det er ikke muligt at få at vide, hvem der sidder i ansættelsesudvalget, oplyser en FN-talskvinde til *Udvikling*. UN Women ventes at være operationel fra 1. januar 2011. Den ny leder forventes at blive præsenteret i forbindelse med FN’s generalforsamling, som begynder 15. september.

Ulrikke Moustgaard er freelancejournalist.

NY DANSK POLITIK FOR SKRØBELIGE STATER En ny politik for Danmarks indsats i skrøbelige stater i 2010-2015 ventes klar medio september. Skrøbelige stater defineres som stater, der mangler vilje eller viden til at skabe udvikling og bekæmpe fattigdom. Et vigtigt led i den nye politik er, at forskellige indsatser skal tænkes sammen, så man i fællesskab opnår bedre resultater. Fx inden for udviklingspolitik, fredsstøtteoperationer og diplomati. Politikken anerkender også, at man skal tage udgangspunkt i de enkelte landes særlige behov og muligheder, fordi situationen i hvert tilfælde er forskellig og kompleks. De seneste ti år er der sket en løbende stigning i Danmarks indsats i skrøbelige stater, hvor især Afghanistan har spillet en stor rolle. De to skrøbelige stater, der vil modtage mest dansk udviklingsbistand i 2011-2015, er ifølge regeringens forslag til finanslov Somalia og Afghanistan. /gk

AFRIKA HITTER IGEN For 25 år siden skabte Nanna Lüders en landeplage med sin sang om Afrika – og nu gør hun det igen. En genindspilning med flere end 25 kendte danskere og igen med Nanna i spidsen kan lige nu hentes gratis på Røde Kors’ hjemmeside. Målet med genindspilningen er at sætte fokus på, hvad Afrika har opnået de seneste 25 år. Røde Kors erkender, at sangen kan være med til at fastholde et billede af Afrika som en passiv modtager – men konteksten i dag er en anden: – Forholdene i Afrika er forbedret markant, men det er stadig det mest udsatte kontinent, og der er fortsat brug for hjælp. Ved at genindspille ’Afrika’ og lave en musikvideo når vi ud til et bredere udsnit af befolkningen, siger fundraiserchef Kennet Øhrberg. De første fem dage blev videoen til ’Afrika’ set over 36.000 gange på YouTube. /gk

U-LANDE ER EN SAGA BLOT U-landenes økonomi stryger i vejret. Lande uden for den internationale organisationen OECD, som tæller 32 af de rigeste lande, bidrager i år med 49 procent af den samlede verdensøkonomi. For ti år siden var tallet blot 38 procent. Ifølge en ny OECD-rapport er der tale om en strukturel forandring af historisk betydning. Rapporten mener derfor ikke, at det fremover vil give mening at bruge termen ’u-lande’. Frem for at opdele lande efter udviklingstrin foreslår rapporten en opdeling efter tempoet i landenes økonomiske fremgang. Ifølge rapportens prognoser vil u-landene i 2030 sidde på næsten 60 procent af verdensøkonomien. Blandt de lande, rapporten regner som u-lande, er vækstøkonomier som Kina og Indien. /gk

PRIVAT BISTAND STIGER Siden 2006 er de private donationer til det globale hjælpearbejde steget med over 50 procent. Det er en af konklusionerne i rapporten 2010 *Global Humanitarian Assistance*, der gør status på hjælpearbejdet i 00’erne. Rapporten er udarbejdet af den humanitære nødhjælps vagthund, *Development Initiatives*, en uafhængig non-profit organisation. Et eksempel på tendensen er jordskælvet i Haiti – her indsamlede FN blot en tredjedel af det beløb, der blev givet i støtte uden for verdensorganisationen. Rapporten konkluderer dog, at det fra modtagerens perspektiv er ligegyldigt, fra hvilken lomme hjælpen kommer, da den samlede effekt afhænger af samtlige bidrag. Den største private bidragsyder er *The Bill and Melinda Gates Foundation*. /gk

KENYAS BEDSTEMØDRE SLÅR IGEN

69-årige Beatrice Mungai giver en lige højre ... og tager gerne kvælertag. Dog kun på sin instruktør i selvforsvar, Sheila Kariuki (i stribet). Fotos: Jeppe Villadsen.

I Nairobis slum går bedstemødre til karate og taekwondo for at forsvare sig mod røvere og voldtægtsmænd.

Af Jeppe Villadsen, Nairobi

Nooooo, no, no, no! Hjælp mig naboer!

Den lille dame stikker en strakt pege- og langfinger ud mod angriberens øjne med sin venstre hånd og sender straks efter et hårdt sidelæns slag af sted med sin knyttede højrehånd.

Hun råber, mens hun afslutter med et kvikt taekwondo-spark mod hovedet.

– Jeg er parat til enhver konfrontation, lyder det stålsat fra den 69-årige kvinde. Hun er barfodet og har et rød- og hvidmønstrat tørklæde viklet om håret.

Heldigvis er der kun tale om en demonstration. Beatrice Mungai begyndte sin træning i selvforsvar sidste år. Hun bor i Korogocho-slummen i udkanten af Nairobi, der er et af Kenyas mest usle og brutale boligområder, og som enke, der lever alene, frister hun en udsat tilværelse.

– Mange af mine veninder er blevet røvet og voldtaget. En veninde, der var blind, blev sidste år voldtaget, dræbt og smidt i floden, fortæller Beatrice Mungai, der lever af at vaskes for folk, men må spæde til med madrester fra den nærliggende losseplads.

'Skrig ikke, råb!'

Personen, der virker som boksepude for Beatrice Mungai, er hendes instruktør Sheila Kariuki fra Streams of Hope and Peace Foundation. Hun har siden 2007 undervist kvinder i slummen i at kunne forsvare sig selv.

– Vi lærer dem selvforsvar, så de bliver i

stand til at forsvare sig selv. Det er en blanding af karate og taekwondo, men kun de grundlæggende teknikker, siger 31-årige Sheila Kariuki.

Blikket er fast, men hendes lille, tætte statur syner ikke umiddelbart af meget.

– Det drejer sig ikke om styrke. Du behøver ikke at slå hårdt for at ramme præcist – præcision er nøglen i teknikken.

– Vi lærer også de gamle kvinder at bruge forhåndenværende våben som en vandrestok eller at have søm i bunden af deres bærepose. Og så lærer vi dem verbale teknikker – både at råbe op, når de bliver overfaldet, og at narre eller forhandle med overfaldsmanden, siger Sheila Kariuki.

Hun fortæller om en dame, der blev angre-

”

Når overfaldsmændene kommer med knive, giver vi ikke efter, men hvis de har pistoler, er der ikke noget at gøre.

Sheila Kariuki, træner i Streams of Hope and Peace Foundation

bet for et par måneder siden, men klarede frisag ved at kalde på sin mand, så det virkede, som om han gik bagved i mørket.

– De, der overfalder, er ofte skæve, så de er nemme at manipulere, forklarer Sheila Kariuki.

– Desuden gør jeg meget ud af at lære dem forskellen på at skrike og at råbe. Når du skriger, er du hjælpeløs og bange og derfor et let offer. Men hvis du råber op: 'Hvorfor voldtager du en gammel dame, stop, lad være' og så videre, tager du magt over situationen på en

anden måde: At råbe giver dig styrke.

Der går 48 kvinder på holdet, som træner hver mandag og lørdag i lånte lokaler på et center for handicappede børn i hjertet af Korogocho-slummen. Kvinderne er langt oppe i årene – 60-70 år og opefter.

– Vi har endda en gammel dame på 104 år, som deltager. Hun har lært at bruge sin vandrestok, siger Sheila Kariuki.

Rituel vold

Baggrunden for selvforsvarskurserne er alvorlig nok. Kampbedstemødrene er endnu et symptom på, at Kenyas eksplosivt voksende slumområder ikke kun økonomisk er spændt til bristepunktet, men også moralsk og socialt er i opløsning.

Sheila Kariuki, der selv er vokset op i Korogocho og i dag bor som umiddelbar nabo til slummen, har med egne øjne set stribevis af grusomme overgreb på ældre kvinder i området.

– Det har været meget smertefuldt og traumatiserende at finde gamle damer myrdet, nøgne og ofte seksuelt misbrugte. I enkelte tilfælde har overgrebene endda haft rituel karakter, og kvinderne er blevet korsfæstede, så der er ikke noget at sige til, at de er bange.

Overfaldsmændene er ofte unge mænd, der kunne være kvindernes børne- eller oldebørn.

– De senere år har vi oplevet en stor stigning i antallet af ældre kvinder, der bliver overfaldet, bestjålet og voldtaget. De unge mænd overfalder kvinderne på grund af arbejdsløshed, og fordi mange tager stoffer. De er bange for, at yngre kvinder, som jeg selv, har hiv, mens bedstemødrene – der ofte er enker – betragtes som sikre. Det er den slags skøre forestillinger, der får dem til at voldtage bedstemødrene. Andre gør det af rituelle grunde. Nogle kriminelle tror, det bringer

held at dyrke sex med et gammelt menneske før eller efter et røveri, siger hun.

Sheila Kariuki gætter på, at en del af kursisterne har oplevet at blive overfaldet og vold-

”

Nogle kriminelle tror, det bringer held at dyrke sex med et gammelt menneske før eller efter et røveri.

Selvforsvarstræner Sheila Kariuki

taget, men da det stadig er et stigma, er det sjældent noget, de taler om.

– Derfor slår de gamle damer igen med al tænkelig passion og power. Man kan virkelig mærke smerten hos dem, når de slår på sandsækkene til træning. Det er, som om de slår den virkelige voldtægtsmand. Vi har også hold for teenagere og voksne kvinder, men bedstemødrene er klart de bedste. De er stærkt motiverede! siger Sheila Kariuki.

Beatrice Mungai har ikke selv prøvet at blive overfaldet, men efter hun har lært selvforsvar, lever hun ikke længere i angst for, at det skal ske.

– Jeg har fået selvtillid og føler mig tryk i dag, fordi jeg har lært de rigtige selvforsvarsteknikker. Jeg er stærk og regner ikke med, at nogen vil kunne lave numre med mig. Jeg er ikke bange mere, fortæller hun.

Jeppe Villadsen er Afrika-korrespondent for Kristeligt Dagblad.

AFGHANERE GÅR TIL VALG I SKYGGEN AF KORRUPTION

Danmark støtter det afghanske parlamentsvalg 18. september for at undgå svindel og korruption. Kandidaten Mahmud Anob vil bekæmpe misbruget.

Af Keld Broksø, Herat

Når Afghanistan holder parlamentsvalg 18. september, tør kun få kandidater gøre op med den korruption, som ifølge organisationer som Transparency International og Integrity Watch Afghanistan (IWA) gør landet til et af verdens mest korrupte. Danmark støtter valget som led i kampen mod valgsvindel og korruption.

Afghanske embedsmænd og politikere kan tjene penge på deres beslutninger. En ny vej, stillinger, tilladelser, toldbehandling – alt er til salg, lyder meldingen fra såvel lokale ngo’er som almindelige afghanere.

IWA slog i juli fast, at korruptionen er fordoblet siden 2007. Afghanerne har i 2009 betalt anslået en milliard dollars i bestikkelse. En tredjedel af 6.500 adspurgte hævdede at betale bestikkelse for offentlig service, og halvdelen sagde, at Taleban blev styrket på grund af korruption – ligesom international hjælp bremses.

Kandidat mod korruption

En af de få kandidater, som taler om korruptionen, er Mahmud Anob. I hans hus, som ligger i et ydmygt kvarter i byen Herat i det vestlige Afghanistan, anretter han grøn the, rosiner og nødder, mens vi sidder på røde tæpper. Kampen mod korruption er hans mærkesag.

– Politikere og embedsmænd misbruger magten. En gruppe politikere kan gå sammen om at få en ny vej, hvorpå de tager sig betalt for at give opgaven videre, siger Mahmud Anob og fortsætter:

– Jeg blev opfordret til at stille op til valget af de ældre i den by, jeg kommer fra, Pashtun

Kampen mod korruption har førsteprioritet for Mahmud Anob, kandidat til parlamentsvalget i Afghanistan 18. september. Foto: Keld Broksø.

Zargoon. Men jeg kan blive fjernet ved, at en anden mand betaler landsbyens ledere for at bede resten af landsbyen om at stemme på ham i stedet. Med nok landsbyer betalt sådan, så bliver man valgt. Det koster 100.000 dollars. Men som parlamentsmedlem kan man måske tjene en million dollars. Den forretning vil jeg ikke bidrage til – og i øvrigt har jeg ikke 100.000 dollars, siger han med et smil.

Er Mahmud Anob så en ærlig mand? Det er svært at afgøre, men som mindre entreprenør har han stået for et par bygninger hos Gosa-rah-distriktets hospital, som Den Danske Afghanistan Komite driver. Der var ingen penge under bordet eller brudte aftaler. Lederen af hospitalet, Inge-Lise Aaen, kalder Mahmud Anob ”helt i orden”.

Ud over bekæmpelse af korruption er Mahmud Anobs mærkesager jobs til Afghanistans unge samt sikkerhed.

Keld Broksø er freelancejournalist med speciale i Afghanistan.

AFGHANSK KORRUPTION

”Korruption, studehandler forud for præsidentvalget og massiv valgsvindel har skabt afstand mellem det afghanske folk og regeringen,” står der i Udenrigsministeriets afrapportering for Danmark indsats i Afghanistan 2009. Rapporten tilføjer, at der dog er taget skridt som arrestation af højtstående embedsmænd og undersøgelser af ministre. Afrapporteringen siger endvidere, at en af de væsentligste barrierer for opbygning statsinstitutioner er korruption, politisk og hos myndighederne. Den danske statsofbygningsindsats i Afghanistan var på 110 mio. kr. i 2009. Danmark støtter også valglogistik og afghanske valgobservatører for at modvirke svindel og korruption ved parlamentsvalget 18. september med ca. 12,6 mio. kr.

SKOLERNE ER SKYLLET BORT

Oversvømmelserne i Pakistan har også revet grunden væk under landets fremtid: skoleeleverne.

Af Gerd Kieffer-Døssing

– Jeg tror ikke, vi vil være i stand til at sende vores børn tilbage til deres skole. Det er umuligt at skaffe skolepenge og penge til bøger og uniformer. Og jeg har brug for børnenes hjælp til at arbejde på vores jord.

Sådan lød den triste melding fra Bakhtier Ahmed, indbygger i Muzaffargarh-distriktet i Pakistans Punjab-provins, til FN’s nyhedstjeneste IRIN i slutningen af august.

Det er ikke kun for Ahmeds fire børn, at udsigterne til at genoptage studierne er lange. Siden katastrofen indtraf i Pakistan i slutnin-

gen af juli, er tusindvis af pakistanske skoler enten skyllet bort af vandmasserne eller fungerer som tilflugtssted for flygtninge. I alt er cirka 15.000 skoler ramt, hvoraf knap 10.000 er beskadiget eller total ødelagte.

Red Barnet anslår, at seks millioner pakistanske børn var forhindret i at gå i skole, da skoleåret begyndte i første del af september.

– Al erfaring viser, at jo længere der går, før børnene kommer i skole igen, des oftere falder de helt ud af skolesystemet og ender i for eksempel børnearbejde eller trafficking. Derfor er det vigtigt, at uddannelsesaspektet tænkes ind fra begyndelsen af en indsats, så vi kan oprette midlertidige ’nødskoler’ og støtte familierne økonomisk, så de kan sende deres børn i skole, siger Red Barnets nødhjælpschef, Alice Moltke Ladekarl.

Red Barnet i Pakistan forventer, at det tager minimum tre år, før forholdene er normaliseret på uddannelsesområdet. Ngo’en er især

Pakistansk pige i en midlertidig ’nødskole’ i Muzaffargarh-distriktet i Pakistans Punjab-provins i begyndelsen af september. Foto: AP/Aaron Favila/Polfoto.

bekymret for pigerne, hvis uddannelse landet i forvejen prioriterer lavt.

– Vi er nået rigtig langt med at få de pakistanske piger i skole, og det arbejde kan blive sat tilbage og forsinket af katastrofen, fortæller Alice Moltke Ladekarl.

Danida har indtil nu hjulpet Pakistan med 130 millioner kroner. Hertil kommer bidragene fra de private ngo’er.

MINISTER PÅ GYMNASIE-RUNDTUR

Udviklingsminister Søren Pind (V) planlægger i løbet af efteråret at besøge i alt cirka 40 gymnasier landet over – fra Frederikshavn i nord til Sønderborg i syd. De første fem besøgte han i sidste halvdel af august.

Rundturen er en opfølgning på den nye strategi for Danmarks udviklingssamarbejde, som Folketinget vedtog tidligere i år. Målet med besøgene er at engagere og involvere danske unge i samarbejdet med u-landene.

Blandt de spørgsmål, ministeren diskuterer med eleverne er, hvorfor udviklingsbistand er vigtig, hvor den skal rettes hen, hvad der skal opnås med den, hvordan den skal gennemføres, og om den virker.

Besøgene, der hver varer omkring en time, har form af et kort oplæg af ministeren efterfulgt af diskussion med eleverne. /mm

MERE HJÆLP TIL LANDE I KONFLIKT

Danmark er langt fra det eneste land, som i disse år øger indsatserne i skrøbelige stater. En ny rapport fra den uafhængige non-profit organisation *Development Initiatives* viser, at udviklingsarbejdet på verdensplan de seneste 12 år har sat større og større fokus på konfliktfyldte lande.

Sidste år toppede udgifterne til FN’s fredsbevarende missioner med 7,4 milliarder dollars, og fra 1999 til 2008 blev knap tre fjerdedele af den samlede bistand brugt i konfliktprægede områder.

De skrøbelige stater, der fik mest humanitær bistand i 2009, var Sudan, DR Congo, Somalia, Etiopien og Zimbabwe. /gk

AFRIKA FEJRE 50 ÅRS UAFHÆNGIGHED

17 af Afrikas i alt 53 selvstændige stater kan i år fejre 50 års uafhængighed: Ghana, Cameroun, Togo, Mali, Senegal, Madagaskar, DR Congo, Congo, Somalia, Benin, Niger, Burkina Faso, Elfenbenskysten, Tchad, Gabon, Nigeria og Mauretanien.

De 17 nationers kamp for at opbygge nationalstater begyndte i 1960, hvor de løsrev sig fra kolonisternes herredømme. Med i bagagen var Berlin-konferencen i 1884-85, hvor europæiske ledere fastsatte geografiske statsgrænser uden at tage højde for tilhørsforhold. Det har været medvirkende til utallige konflikter om magt, land og råstoffer.

I dag vokser den afrikanske økonomi, især den sydafrikanske, med høje vækstrater, og udenlandske investorer strømmer til kontinentet. /ks

Læs også kronikken på side 18-20.

FINANSKRISEN RAMMER SPONSORBØRN

Børnefonden, som tilbyder sponsorater af børn i u-lande, har på et halvt år mistet over 2.000 sponsorer. Det er lige så mange, som der normalt forsvinder på et år, skriver Fagbladet 3F.

– Der er jo altid sponsorer, der melder fra. Men det her er den værste situation siden 1972, hvor Børnefonden startede, siger pressekon-sulent Lars Kaaber til 3F.

Begrundelsen for opsigelserne er ifølge Børnefonden, at det er krisetider, og at mange familier er nødt til at kigge på pengene.

Børnefonden har 74.000 sponserede børn. Fonden skal nu ud og finde nye sponsorer til i alt 2.830 børn.

Sponsorerne bruger hver måned 200 kroner på, at et barn i et u-land kan gå i skole, få tøj på kroppen og hjælpe lidt til familiens økonomi. /mm

Læs journalist Jeppe Villadsens jagt på sit eget sponsorbarn i Udvikling 4/2009.

HOLDER VERDEN LØFTERNE?

I september mødes verdens ledere i New York for at gøre status på FN's otte udviklingsmål – 2015 Målene. De enkelte medlemslande er ansvarlige for at gøre målene til virkelighed – med støtte fra FN-systemet. *Udvikling* kigger her på et FN, hvis rolle og status er i hastig forandring.

FEM ÅR AT LØBE PÅ

Piger i fuld fart på vej til skole. Iringa, Tanzania. Foto: Mikkel Østergaard/Danida.

For 10 år siden lovede FN at skabe en bedre verden, formuleret i form af de otte 2015 Mål. Men der mangler stadig penge og politisk vilje til at nå målene. Er FN gearet til at løfte opgaven?

Af Ulrikke Moustgaard

Hvordan får man folk til at holde, hvad de har lovet?

Det er det store spørgsmål, der melder sig, når FN i september holder topmøde om 2015 Målene med fokus på, hvor langt verden er nået i sine bestræbelser på at opfylde de visionære mål om at gøre verden til et sted med færre fattige.

Mens alle FN-lande i år 2000 var begejstrede for aftalen, der satte klare mål op for arbejdet, er status nu – ti år senere – at løfterne ikke er blevet overholdt.

Selvom der har været markante fremskridt for nogle af målene, er andre mål langt fra at blive opfyldt. Og det ikke godt nok, lyder kritikken. De rige lande har ikke spyttet nok penge i kassen. De fattige lande er skuffede.

Derfor vil en af de store diskussioner på topmødet blive, om man skal skrue ned for

forventningerne, vurderer Henrik Stubkjær, generalsekretær i Folkekirkens Nødhjælp.

– Nogle vil forsøge at afspore debatten ved at kræve, at vi skal lave 2015 Målene om, at vi simpelthen skal have nogle nye mål. Jeg håber, at det danske formandskab holder fast i målene, som de er – hvad der også klart er lagt op til i oplægget til topmødet, siger han.

Svagt mandat

Sidst 2015 Målene rundede et skarpt hjørne, i 2005, var problemet det samme: Flere penge var påkrævet, lød det, da FN gjorde status.

”

Vi ved, hvad der virker, og hvad der ikke virker. Vi har ressourcerne og teknologien. Vi mangler bare den politiske vilje.

Jakob Simonsen, direktør, UNDP Nordic Office

Samtidig bølgede debatten allerede dengang om, hvorvidt 2015 Målene var realistiske og dækkende for alle. Kan man eksempelvis bedømme Afrika og Latinamerika ud fra samme målestok?

Den diskussion er fortsat. Og den er øde-

læggende for processen hen mod at få opfyldt de løfter, verden gav hinanden i 2000, da man vedtog Milleniumerklæringen (om 2015 Målene, red.), mener Henrik Stubkjær:

– Det er med til at underminere de globale aftaler, når de rige lande igen og igen løber fra deres aftaler.

Problemet er, mener han, at FN's mandat ikke er stærkt nok. FN har nemlig ingen sanktionsmuligheder, når landene ikke overholder sine løfter.

– Det er det store problem her, som gør det svært for FN at løfte opgaven. Derfor er jeg fortaler for, at medlemslandene giver FN det mandat, der skal til, siger han.

Politisk vilje kræves

Skal projektet lykkes, er betingelsen, at alle er med. Det mener Jakob Simonsen, direktør for FN's Udviklingsprogram (UNDP) Nordiske Kontor.

– Vi er nødt til at arbejde sammen for at skabe resultater. Alle bidrager, og alle er ansvarlige. 2015 Målene er et fælles projekt, siger han.

UNDP har netop offentliggjort en ny rapport om, hvad der skal til for at nå målene. Den viser, at der er opnået bemærkelsesværdig fremgang, selv i de regioner i verden, hvor udfordringerne er størst. Opskriften hedder kort sagt lederskab og penge. Når regeringer viser lederskab gennem effektive politikker og offentlige investeringer, og når det internatio-

nale samfund bidrager med tilstrækkelige finansielle og tekniske støtte, kan der skabes resultater.

”

For demokratisk til at være effektiv.

Den australske avis *The Age* om FN

Eksempelvis går flere børn i skole i Tanzania, Etiopien og Bangladesh, efter at man har afskaffet skolepenge, lavet toiletter til pigerne på skolerne og serverer mad på skolerne.

– Vi ved, at målene kan nås. Vi har de erfaringer og den viden, der skal til for at nå målene. Vi ved, hvad der virker, og hvad der ikke virker. Vi har ressourcerne og teknologien. Vi mangler bare den politiske vilje, siger Jakob Simonsen.

Men netop FN-fællesskabet og ideen om at 192 lande kan arbejde sammen om at skabe en bedre verden, er FN's store problem, mener kritikere.

Gates er god

FN-systemet er alt for tungt, bureaukratisk og ineffektivt til at levere ordentlige resultater. Og det vil få svært ved at klare sig i konkurrencen med de nye aktører, der i de senere år

har meldt sig på den globale scene for udviklingsbistand.

Sådan lyder kritikken flere steder fra, eksempelvis i artikler og kommentarer i den uafhængige og FN-kritiske nyhedstjeneste *UN Post*, der ligefrem taler om en FN-løs fremtid, hvor private fonde har overtaget FN's rolle.

– Folk er blevet interesseret i hurtige resultater, citerer *UN Post* en kilde tæt på den private fond *Gates Foundation* for at sige.

Gates-fonden, stiftet af Microsofts Bill Gates, har postet millioner i bekæmpelse af malaria, tuberkulose og hiv/aids.

– Den er hurtig og fleksibel. Den kan handle hurtigt, når den vil, i modsætning til mange andre store organisationer, siger Seth Berkley, leder af *International Aids Vaccine Initiative*, til den australske avis *The Age* i en stor artikel om Gates Foundation.

I artiklen betegnes FN som 'for demokratisk' til at være effektiv. Og kilder fra veletablerede ngo'er fortæller, hvordan Gates' fond nu er allestedsnærværende på udviklingsscenen:

– De er på hver konference, jeg går til. De er med i alle nye undersøgelser. De har ørenlyd hos alle de nationale regeringer. Politikere vil gerne forbindes med Gates for at få pr. Alle elsker at have møder med Gates.

Jeff Raikes, administrerende direktør for Gates Foundation, afviser dog, at fonden er en konkurrent til FN.

– Vi erstatter ikke FN. Men nogle ville måske sige, at vi er en ny form for multilateral organisation. Der er mange mennesker, der gerne så os langt mere involveret, siger han til *The Age*.

Henrik Stubkjær er enig i, at FN er under pres fra både fonde, det private erhvervsliv og Kina, der har markeret sig som stordonor i blandt andet Afrika.

– Udfordringen bliver at få de nye aktører med ind i FN's globale indsats. FN kan lære meget af eksempelvis erhvervslivet, hvor beslutningsskemaene er mere effektive. Men vi kan ikke undvære FN. FN er det eneste demokratiske organ, hvor man har et fælles *commitment* og ejerskab, der føres ud lokalt. Derfor skal FN være på banen, siger han.

En ny verden venter

Jakob Simonsen er enig i, at FN står over for store udfordringer. Han betegner Millenniummerklæringen som en 'kæmpe succes hvad globalt sammenhold og multilateralisme angår.' Men han peger også på, at det verdenspolitiske billede er under drastisk forandring.

Geopolitisk er Kina kommet på banen og investerer i udviklingslandene uden at stille de samme betingelser, som de 'gamle' donorer. Det betyder, at et land som Angola hellere vil samarbejde med Kina end med Verdensbanken, FN eller bilaterale donorer, der kræver investeringer i sundhed og uddannelse, gennemsigtighed og menneskerettigheder.

– Det store spørgsmål er: Hvordan skal verden og hvordan skal FN se ud for at fungere i denne realitet? spørger Jakob Simonsen.

I FN fortsætter kampen for at nå 2015 Målene. Til det formål præsenterede FN's generalsekretær Ban Ki-Moon i juni en ny særlig 2015-rådgivergruppe af prominente personer, der skal sætte skub i processen.

'En forsamling af superhelte, der vil be-

DANMARK OG FN

Danmark er blandt de 51 lande, som var en del af FN, da FN-pagten trådte i kraft i 1945. I dag går ca. 10 pct. af dansk udviklingsbistand, svarende til ca. 1,5 mia. kr., til FN. Via bidrag til FN kan Danmark – indirekte – være til stede over hele verden. Samtidig får Danmark indflydelse på, hvordan de samlede FN-bevillinger bruges – og mulighed for at fremme danske mærkesager, fx miljø og ligestilling. Støtten til FN er også en god forretning for Danmark, idet FN, ifølge organisationen selv, i 2009 købte varer og ydelser af danske virksomheder for cirka to mia. kr. Seks FN-organisationer har hovedsæde i Danmark, og FN planlægger at bygge en ny FN-by på Marmormolen i København. Den skal stå klar i 2013.

- 5 største danske bidrag til FN's udviklingsindsats i 2009
- UNDP (FN's udviklingsprogram) – 331,1 mio. kr.
 - UNFPA (FN's befolkningsfond) – 230,0 mio. kr.
 - UNICEF (FN's børnefond) – 200,0 mio. kr.
 - WFP (FN's fødevareprogram) – 194,9 mio. kr.
 - UNHCR (FN's flygtningehøjkommissariat) – 130 mio. kr.

- 5 største danske bidrag til FN's humanitære indsats i 2009
- UNHCR (FN's flygtningehøjkommissariat) – 253,9 mio. kr.
 - WFP (FN's fødevareprogram) – 145,1 mio. kr.
 - OCHA (FN's koordinatorskontor for humanitær bistand) – 134,0 mio. kr.
 - UNRWA (FN's hjælpeorganisation for palæstinensiske flygtninge) – 110,0 mio. kr.
 - UNICEF (FN's børnefond) – 57,1 mio. kr.

Kilder: Danidas årsberetning 2009, um.dk og FN.

TOPMØDE OM 2015

FN's status-topmøde om 2015 Målene løber af stabelen 20.-22. september i New York. Topmødet består af seks plenarmøder og seks rundbordsmøder. Formålet er at gøre status over bestræbelserne på at indfri FN's 2015 Mål for global udvikling og at skabe fornyet politisk opbakning til de otte mål. Kilde: FN.

kæmpe fattigdom,' kaldte Ban ki-Moon dem. En af dem er Bill Gates – en anden er koncernchef i TrykVesta, Stine Bosse.

Ulrikke Moustgaard er freelancejournalist.

DE KENDER FN'S MASKINRUM

FN har på verdensplan over 60.000 ansatte – et arbejde i organisationen er fyldt med både udfordringer og muligheder, men også med bureaukratisk bøvl. Og så kan det være svært at få familieliv til at hænge sammen. Mød tre danskere, der arbejder i hver deres afkrog af FN-systemet.

Af Gerd Kieffer-Døssing

Anne Raahauge, 33

Uddannet antropolog, har været ansat i FN i to år. Ansat som Programme Officer, udstationeret i Tanzania for FN's hiv/aids-program (UNAIDS) på andet år. Gift og har to børn.

Hvad kendetegner FN som arbejdsplads?

– FN er præget af at være et internationalt miljø, og på landekontoret hvor jeg er, arbejder internationalt og nationalt ansatte tæt sammen. Og så er FN

også meget hierarkisk og bureaukratisk, og kan til tider være tungt at manøvrere i. Hvad er de største udfordringer ved dit arbejde? – De største udfordringer ligger i at gennemføre de globale retningslinjer, som bliver udstukket fra hovedkontoret (i New York, red.), i en lokal kontekst og med lokale partnere. Ofte rykker det lokale niveau ikke så hurtigt som hovedkvarteret. Til hverdag er det også en udfordring at begå sig i arbejdsmiljøet på et flerkulturelt kontor.

Hvorfor har du valgt at arbejde for FN?

– Jeg har tidligere lavet feltarbejde med hiv-smittede på lokalt og distriktsniveau i Østafrika. Nu ville jeg gerne prøve at arbejde mere strategisk med de problemstillinger, jeg har mødt i mit tidligere arbejde. Mit job for FN er en god mulighed for at arbejde på policy-niveau, og på den måde potentielt påvirke flere mennesker samt få en forståelse for hiv/aids-problematikker både ovenfra og nedefra.

Henrik Fredborg Larsen, 40

Uddannet cand. merc. int. med speciale i udviklingsstudier, har været ansat i FN-systemet i 11 år. Arbejdet som Policy Advisor for god regeringsførelse i Asien og Stillehavsregionen, udstationeret i Thailand for FN's Udviklingsprogram (UNDP) på sjette år. Gift og har to børn.

Hvad kendetegner FN som arbejdsplads?

– FN er en utrolig spændende arbejdsplads i et multikulturelt miljø. Desuden giver mit job i FN mulighed for at arbejde med regeringer og partnere i en lang række lande. Det er også vigtigt for mig, at FN's arbejde er styret af u-landenes ønsker og behov.

Hvad er de største udfordringer ved dit arbejde?

– At nå målene omkring demokrati og fattigdom i en række lande er en fænomenal udfordring. Hvorfor har du valgt at arbejde for FN?

– For mig giver det stor mening at arbejde med bekæmpelse af fattigdom og demokratisk udvikling – man det er selve meningen med jobbet, der driver mig. Og så er et arbejde i FN jo også ensbetydende med muligheden for at arbejde i andre lande og kulturer.

Torben Due, 59

Uddannet cand. phil., har været ansat i FN i 28 år. Ansat som kontorchef, udstationeret i Nordkorea for FN's Fødevareprogram (WFP) på andet år. Fraskilt, har tre børn.

Hvad kendetegner FN som arbejdsplads?

– WFP er en meget dynamisk organisation, som hele tiden tilpasser sig nye situationer, og som desuden har sit hovedvirke inden for nødhjælp. Det kræver, at man hele tiden skal være klar til at omstille sig – altså være mobil i forhold til ens arbejdsområde samt være klar til at rejse til katastrofeområder.

Hvad er de største udfordringer ved dit arbejde?

– WFP er frivilligt finansieret, og det er en stor udfordring at få pengene til tiden til WFP's projekter. Det har været problemet i Nordkorea, hvor vi kun modtog cirka 20 procent af de midler, vi skulle have brugt til juli i år. Sikkerheden i nogle lande er også en stor udfordring. Det mærkede jeg, mens jeg var i Irak, hvor 22 FN-ansatte blev dræbt.

Hvorfor har du valgt at arbejde for FN?

– Jeg har tidligere undervist, men kom til den konklusion, at det var mere interessant at være med til at ændre verden i stedet for at studere den og undervise om den. Derfor arbejder jeg for FN. Det har været meget berigende, men hvis jeg skal nævne noget negativt, så er det problemet med at få et normalt familieliv til at passe sammen med et arbejde for WFP.

Gerd Kieffer-Døssing er journalistpraktikant i Udenrigsministeriet.

VERDEN EFTER 2015

11-årig pige i Chittagong, Bangladesh, kigger ud over jernbanespor – og ud i fremtiden. Hvordan ser verden ud efter 2015? Foto: Jørgen Schytte/Danida.

Kort før FN-topmødet i New York tyder det på, at 2015 Målene i flere af verdens regioner ikke kan indfries inden tidsfristen om fem år. Men hvad skal der ske efter år 2015?

Af Ingeborg Gaarde

I juni 2009 mødtes forskere og ngo-repræsentanter i Bruxelles for at diskutere, hvad der skal ske efter 2015.

Ét scenarium er en udsættelse af tidsfristen for at indfri målene. Et andet er, at man modererer målene og sætter ny tidshorisont. En tredje mulighed er, at man finder på noget helt nyt.

Seniorforsker ved Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS), Lars Engberg-Pedersen, påpeger, at nogle delmål antageligt vil nås i tide:

– Målene ser ikke på global ulighed, men på at hive de allerfattigste over fattigdomsgrænsen. Derfor vil en halvering af antallet af fattige inden år 2015 globalt set formentlig godt kunne nås – også selvom antallet af sultende er stigende.

Større krav fra lande i Syd

Verden, og den kontekst som målene blev skrevet i, har ændret sig. Derfor tvivler Lars Engberg-Pedersen på, at landene i Syd vil

blive ved med at acceptere, at alle mål, med undtagelse af mål otte om globalt partnerskab, reelt er rettet mod landene i Syd. Disse stiller i dag større krav om ejerskab.

Derfor hælder Lars Engberg-Pedersen selv til en 'Post-2015 model' med en overordnet global ramme, hvor landene selv skal opstille mål.

– De globale mål kan ikke altid oversættes

”

Efter topmødet er der behov for en bred folkelig debat for at sætte rammen for den rette afløser til 2015 Målene.

Seniorforsker Lars Engberg-Pedersen (DIIS)

direkte til lokale betingelser, mener Lars Engberg-Pedersen.

– Derudover skal der skabes tillid mellem landene, og modtagerlande skal vide, hvor mange midler, de har til rådighed. Fødevare- og finanskrisen har bevirket alt for megen slinger i valsen i indsatsen fra de rige lande, påpeger seniorforskeren.

I forlængelse heraf foreslår Lars Engberg-Pedersen obligatoriske bidrag fra donorlandene.

– Men samtidig skal modtagerlande acceptere, at der bliver sat en ramme, som skal op-

fyldes. Der må og skal i højere grad findes en model, hvor både Nord og Syd føler sig hjemme, understreger han.

'Post-2015'-debatten vil dog, ifølge Lars Engberg-Pedersen, ikke officielt komme på dagsordenen til FN-topmødet til september.

– Dette vil underminere den nuværende indsats. Derfor vil man forsøge at fokusere på nuværende mål.

Han tilføjer, at mens man vil forsøge at holde debatten nede, indtil topmødet er overstået, vil der efter topmødet være behov for en bred folkelig debat for at sætte rammen for den rette afløser til 2015 Målene.

Målene er et fælles projekt

Jakob Simonsen, direktør for FN's Udviklingsprogram (UNDP) i Norden, påpeger, at målene er ambitiøse, men opnåelige. Han understøtter nødvendigheden af at arbejde videre med disse problemstillinger – også efter år 2015:

– Arbejdet med at udrydde fattigdom og sygdomme, sikre ligestilling mellem kønnene og fremme miljømæssig bæredygtighed stopper aldrig. Og vi skal huske, at de nuværende mål kun vil udrydde fattigdommen for halvdelen af de allermoste fattige i verden. Så der er stadig meget at gøre. At nå målene er en fælles opgave, hvor alle verdens lande skal deltage. Derfor vil en fiasko i forhold til ikke at nå Målene heller ikke lande hos én part alene. Alle bidrager, og alle er ansvarlige. 2015 Målene er et fælles projekt, siger Jakob Simonsen.

HVER SAG HAR SIN EGEN DAG

Hvad har rumfart, amning og trækfugle med hinanden at gøre?

Af Karina Schultz

Svaret er, at disse emner alle optræder på FN's liste over mærkedage, uger, år og årtier, som skal være med til at sætte et fokus på særlige områder og emner. *Udvikling* har kigget nærmere på listen, og her er de 10 mest løjerlige af slagsen.

For at holde dig opdateret i år skal du holde øje med de 11 forskellige FN-tiår, tre forskellige internationale emner for året 2010, syv forskellige emneuger og hele 105 mærkedage. Ses vi til International Rumuge i uge 40?

Se dem alle på www.unric.org/da/fn-kalender

10 MÆRKELIGE MÆRKEDAGE I 2010

21. marts

Verdensdag for Poesi

9./10. maj

Verdensdag for Trækfugle

1.-7. august

International Ammeuge

27. september

Verdensdag for Turisme

28. september

International Rabiesdag

4.-10. oktober

International Rumuge

9. oktober

International Postunion-Dag

27. oktober

Verdensdag for Audiovisuel

Kulturarv

18. november

Verdens Filosofi-Dag

11. december

International Dag for Verdens Bjerge

2011 er FN-år for Mennesker af Afrikansk Oprindelse. Foto: Colourbox.

”FN er ikke i stand til at håndtere globale udfordringer”, lød kritikken i kølvandet på COP15-klimakonferencen i København. Der er konsensus om behovet for reform af strukturer og stemmевægt – men stor uenighed om hvordan. Her er tre bud på verdensorganisationens fremtidige rolle og på knasterne for en FN-reform.

FN'S REFORMVILJE SOM JEG OPLEVER DEN

Interviews: Ingeborg Gaarde

Foto: Folketinget

Naser Khader (MF), udenrigsordfører for det Konservative Folkeparti.

Foto: FN-forbundet.

Torleif Jonasson, generalsekretær for FN-forbundet i Danmark.

Foto: Photo & Co, Morten Andersen

Morten Ougaard, professor i international økonomi, Copenhagen Business School (CBS)

EU SOM FORBILLEDE – OG SOM FN-MEDLEM

For tre år siden foreslog du et demokratisk FN kun for demokratiske stater – vil dette ikke polarisere det internationale samarbejde?

– Et FN kun for demokratier var grundet i min frustration over, at flertallet i FN er udemokratiske stater, og at de får mere og mere indflydelse. Vi kan ikke have totalitære stater til at bestemme verdenssamfundets udvikling. – Det er under al kritik, at FN's Menneskerettighedsråd besættes af udemokratiske lande som Libyen – der netop har fået plads i rådet – som skal dømme andre lande for overtrædelser af menneskerettighederne. – Derudover gør Kina som supermagt det umuligt at gribe ind over for Sudan i Darfur-konflikten. Totalitære stater læner sig her op af Kina, og det gør det umuligt at handle. Derfor var det min idé at skabe et helt nyt, globalt system bestående kun af demokratier. Men jeg har opgivet tanken.

Hvad mener du så nu om fremtiden for FN?

– Jeg har indset, at FN er en vigtig organisation. FN's mange underorganisationer, der blandt andet arbejder med menneskerettighedsspørgsmål, skal styrkes for at ændre systemet indefra. EU er på flere områder et forbillede for FN, såsom EU's optagelseskriterier til ansøgerlande om at afskaffe dødsstraf og tortur. – Hvor jeg tidligere var tilhænger af den linje, man har ført over for Tyrkiet: 'Vær som os, før I kan være med i EU', er jeg i dag overbevist om, at lande bedst påvirkes ved, at man har dem med, taler med dem og forsøger at påvirke dem ad den vej. – FN bliver ofte underprioriteret som organ, men FN skal både styrkes og reformeres. EU som fast medlem ville være første skridt i retning af et mere demokratisk FN – så vil EU, hvor lande skal leve op til en række demokrati-krav for at være med, kunne spille en stærkere rolle for at påvirke udemokratiske stater.

Hvad har fået dig til at ændre holdning til FN?

– Idealistisk set er min drøm et FN udelukkende bestående af demokratiske stater. Men man skal lære at lytte til gode argumenter. Argumenter i folketingsalen har overbevist mig, om at FN er den rette platform til at trække i den rigtige retning.

DER ER INTET ALTERNATIV TIL FN

Du har blandt andet til opgave at promovere FN-systemet. Hvordan er denne opgave i kølvandet på COP15?

– COP15 viste, at en ny magtstruktur, hvor BRIK-landene (Brasilien, Rusland, Indien og Kina, red.) markerer sig selvstændigt, gør sig gældende. Men i mine øjne var COP15 ikke entydigt en fiasko. Det er unikt at samle så mange topledere til COP15 – her tvinges lande til at tale med dem, de ellers ikke kan lide.

Hvad er den største hindring for en FN-reform?

– Reform af Sikkerhedsrådet er den største knast. Men fokuserer man udelukkende herpå, risikerer man at blokere for en række andre vigtige reformer såsom bedre koordinering af FN-fonde og programmer, der overlapper hinanden. En anden mulig FN-reform er at styrke ECOSOC (Det Sociale og Økonomiske Råd). Her kan FN-systemet tage ved lære af G20-sammensætningen, hvor en mindre gruppe lande træffer beslutninger på mere effektiv vis. Også Generalforsamlingen, det eneste sted hvor alle lande er repræsenteret, må have et stærkere mandat, så forsamlingen ikke bliver overflødig. – Derudover har globaliseringen vist, at ikke kun stater, men også civilsamfundsaktører og virksomheder har kapacitet til at påvirke FN-systemet og i højere grad bør inddrages i samarbejdet om en FN-reform.

Kunne man skabe et nyt FN?

– FN er et unikt forum på godt og ondt, og det skal styrkes. Hvis man nedlægger FN, får man næppe 193 lande til igen at skrive under på en så omfattende pagt. Der er simpelthen ikke noget alternativ til FN.

”

Hvis man nedlægger FN, får man næppe 193 lande til igen at skrive under på en så omfattende pagt. Der er simpelthen ikke noget alternativ til FN.

MANGEL PÅ ENIGHED OM GRUNDPRINCIPPERNE

Er FN den rette platform til at løse fremtidige globale kriser?

– FN-systemet er ikke én enkelt organisation, men består også af mange særorganisationer og programmer. De kan have betydning i forskellige faser af internationale beslutningsprocesser, og selvom det oftest ikke er i FN, at de egentlige beslutninger træffes, kan FN-systemet spille en vigtig dagsordensættende rolle. Vigtige beslutninger træffes oftest af andre aktører, ikke mindst de økonomiske stormagter, men FN bidrager væsentligt til for eksempel at fastholde fattigdomsproblemerne på den internationale dagsorden. – Dernæst må vi spørge os selv, hvilke krav vi stiller til 'den rette platform'. Der er krav om, at FN på den ene side skal være effektiv og beslutningsdygtig, og på den anden side stilles der krav til demokrati og legitimitet. Men når man taler om legitimitet og demokrati, er der forskellige opfattelser: Ét land/én stemme er jo noget helt andet end én person/én stemme. I Verdensbanken er indflydelsen baseret på, hvor meget man bidrager økonomisk. I Sikkerhedsrådet er det en historisk fordeling af militær magt, der er afgørende. I dag argumenteres der også for, at legitimitet skal hvile på mere normative principper, for eksempel at respekt for menneskerettighederne er en betingelse for indflydelse.

Hvordan ser du FN's reformbehov?

– Sikkerhedsrådet bør reformeres, da veto retten er svær at forsvare. Men realpolitisk er det en udfordring, da nogle stormagter ikke vil give afkald på deres positioner. Derudover er jeg ikke i tvivl om, at der er brug for effektivisering mange steder i FN-systemet. – Med G20 nærmer vi os et mere beslutningsdygtigt globalt system. Her er flertallet af verdens befolkning repræsenteret, og det er en fordel, at G20-samarbejdet er et uformelt system, der ikke er bundet af procedurer og afstemningsregler. Når G20-landene opnår enighed, kan der træffes beslutninger, der så kan implementeres via andre organisationer, herunder FN-systemet. – På langt sigt kan man godt sige, at ét enkelt system for globale beslutninger er at foretrække, og at dette ideelt set burde være FN-systemet. Men det vil både kræve en langt højere grad af dialog og konsensus mellem landene, og det vil også kræve reform af FN-systemet og enighed om de legitimitetsprincipper, det skal hvile på.

KOMMENTAR

OPBRUD I DEN GLOBALE ARKITEKTUR

Den seneste finansielle krise har rokket ved den globale verdensorden, og man aner konturerne af et nyt geopolitisk landskab. Har FN-systemet – der i høj grad er hæmmet af sin egen struktur – udspillet sin rolle, eller kan FN finde nye ben at stå på?

Af Ingeborg Gaarde

Fortællingen om de Forende Nationer startede lovende, da 51 af verdens nationer – inklusive datidens stormagter – i 1945 underskrev FN-pagten. FN skulle én gang for alle sætte rammen for international magtanvendelse, skabe udvikling mod retfærdighed og skabe international fred og sikkerhed.

Men FN-fortællingen har siden taget en anden drejning i form af selviske interesser, menneskerettighedskrænkelser og talløse krige, der har udspillet sig på den internationale scene. FN har stået på sidelinjen uden den nødvendige pondus til at gribe ind og standse krisesituationer, og verdens nationer står i stigende grad tvivl om FN's eksistensberettigelse.

Et system i krise

FN har i dag fredsbevarende tropper i 16 lande, men arbejdet i verdens brændpunkter er i høj grad hæmmet af FN-systemets egen struktur. Vetoretten, der giver en eksklusiv gruppe af fem lande ret til at nedlægge veto i FN's Sikkerhedsråd, hindrer i høj grad FN i at gribe ind i konflikter med et kraftfuldt mandat. Dette står i kontrast til ønsket om at skabe sikkerhed, selvbestemmelse og retfærdighed for verdens befolkning, hvilket erfaringerne fra blandt andet Balkan og Rwanda er eksempler på.

I 2003 brugte koalitionsparterne (USA og dets allierede, red.) FN's resolution 1441 som grundlag for krigsførelse i Irak. Men FN-pagten giver kun mulighed for at gå i krig, hvis et medlemsland er blevet angrebet eller ved tilfældighed af konflikter. På trods af uenigheden om, hvorvidt man holdt sig inden for FN-pagten eller om 1441 var et figenblad for at gå i krig, står det klart, at FN-systemet kommer til kort, når det i realiteten er muligt at gennemføre en krig uden om et klart FN-mandat.

Senest har en global miljø-, fødevarer- og finanskrisen udspillet sig på den internationale scene. Især den seneste finansielle krise var for alvor et symptom på alarmerende styringsmæssige problemer i den globale struktur. Derfor indkaldte FN i foråret 2009 verdens statsledere til konference for at finde en fælles strategi til at løse fremtidige kriser, men mange meldte afbud i sidste øjeblik. Finanskrisen viste, at FN ikke havde redskaberne til at levere løsninger.

Ligeledes synliggjorde COP15-topmødet i København FN-systemets svaghed og problemet med FN's konsensusmodel. Landes egeninteresser var i stand til at blokere for vedtagelsen af det, der skulle have været en histo-

”

Arbejdet i verdens brændpunkter er i høj grad hæmmet af FN-systemets egen struktur.

risk vigtig klimaaftale. Således cementerede COP15, at FN's egne institutioner og procedurer hindrer dets handledygtighed.

Ændringer i geopolitiken

Derimod har G20-alliancen, bestående af verdens 19 stærkeste økonomier samt EU, vist sig som en effektiv platform med konkrete, globale løsningsforslag. G20, der er en udvidelse af G8, repræsenterer 85 procent af det globale BNP og 2/3 af verdens befolkning. G20's handlingskraft står i kontrast til FN's impotens, men kritiseres, særligt af de små lande, for at være en illegitim og eksklusiv forening af 20 lande, der ikke er demokratisk valgte til at repræsentere verdens godt seks milliarder indbyggere. I stedet peger flere af de lande, der ikke er repræsenteret i G20, på, at svar på globale opgaver kræver deltagelse fra hele det internationale samfund og henviser til G192 (alle FN's medlemslande) som den rette platform for globale beslutninger.

En anden 'selvbestaltet' gruppe i den globale magtstruktur er BRIC-landene, bestående af Brasilien, Rusland, Indien og Kina. Især de to asiatiske giganter Kina og Indien spås en fremtrædende rolle som verdens-økonomiens fremtidige lokomotiver – kaldet 'Asia rising'. Som Kinas egenrådige opførsel under COP15 viste, kan stormagtsinteresser let sabotere FN-projektet.

Derudover spiller EU – der siden december 2009 har haft sin egen udenrigsminister – en stigende rolle i den globale verdensorden. EU er verdens største bistandsyder og går i stigende grad forrest når det gælder progressive

”

Der er tale om et nyt globalt landskab, hvor flere alliancer og ad hoc organer toner frem.

tiltag som for eksempel bekæmpelse af skattely og regulering af internationale finansielle strømme. FN's udviklingsarbejde varetages i dag i højere grad af Verdensbanken og Valutafonden. Også nyere aktører som virksomheder og private fonde som eksempelvis *The Bill and Melinda Gates Foundation* er med til at tegne udviklingsdagordenen. Nye globale partnerskaber er blevet konkurrenter til FN's fonde og programmer, der kritiseres for at overlappes hinanden og for at være ineffektive, når katastrofer indtræffer – senest efter jordskælvet i Haiti.

Der er tale om et nyt globalt landskab, hvor flere alliancer og ad hoc organer toner frem. Især udviklingslande udnytter muligheden for i højere grad at positionere sig i det globale magtspil, der udspiller sig i en ny dynamisk verdensorden. Men hvordan sikres det, at de nye globale aktører påtager sig ansvar og forpligtelser i takt med, at de tilegner sig stigende politisk magt? Og kan FN finde fodfæste i dette nye brogede landskab?

Tre hovedudfordringer

Hvis FN systemet skal vinde terræn og legitimitet i det globale system, må FN finde et svar på tre hovedudfordringer:

■ Manglende tillid til FN. Ud over at være handlingslammet, er FN hæmmet af et troværdighedsbrist, da FN kritiseres for at være politisk platform for udemokratiske diktaturstater. FN-systemet underprioriteres, og verdens nationer arbejder uden om FN.

■ En tidssvarende struktur. Vetoretten i FN's Sikkerhedsråd er den største hindring for at leve op til at være en effektiv og demokratisk organisation. Derudover er der forskellige krav til, hvordan FN-systemet skal organiseres. Opnås et demokratisk FN ved, at stemmer vejes i forhold til befolkningstal eller graden af demokrati? Nogle lande ønsker del i

vetoretten, andre ønsker den afskaffet, eller at pladserne i Sikkerhedsrådet roterer.

■ Manglende finansiering. FN kritiseres af donorer for ineffektive resultater, manglende koordination og for at være et dyrt, bureaukratisk system. Derfor svigter medlemslande deres tilsagn om FN-bidrag, især de ikke-øremærkede bevillinger.

Sideløbende med disse tre uløste udfordringer har FN-systemet i årevis befundet sig i en situation med stort forventningspres til, hvad FN-systemet skal kunne levere, samtidig med at der er ringe opbakning og færre ressourcer til rådighed.

Hvordan skal fortællingen ende?

Der er brug for nytænkning og reformer af den globale arkitektur; men hvem skal være i førersædet?

FN-Kommisionen, der blev nedsat i 2009 under tidligere vicedirektør i Verdensbanken, Joseph Stiglitz, foreslår et nyt økonomisk Verdensråd i FN som erstatning for G20-samarbejdet. Rådet skal bestå af 20-25 fast roterende medlemslande, der vælges af FN's Økonomiske og Sociale råd (ECOSOC).

Heroverfor ønskede verdens økonomiske ledere på G-20 topmødet i Pittsburgh i september 2009, at G20 skal være det primære forum for internationalt økonomisk samarbejde. Ligeledes har eksperter udtalt ønske om en arbejdsdeling, hvor det økonomiske område varetages af G20, da FN for længst har udspillet sin chance for at forvalte dets omfattende mandat.

Under topmødet i Pittsburgh udtalte præsident Barack Obama, at G20-alliancen var et skridt i retning af at anerkende et skift i den globale økonomiske verdensorden. Men knap en måned efter, under topmødet i L'Aquila i Italien, udviste Obama også bekymring over for G20-samarbejdet:

”Hvad jeg har bemærket er, at alle (lande) ønsker den mindst mulige gruppe eller mindst mulige organisation, som omfatter dem selv. Så hvis landet er den 21. største nation i verden, så ønsker det et G21 og synes, det er totalt uretfærdigt, hvis det bliver udelukket”, udtalte Obama.

Alle lande ønsker således at udvide G20-samarbejdet, så de lige præcis selv er med som det yderste medlem.

Frankrig overtager det roterende formandskab for G20 i 2011, og det diskuteres i Frankrig for tiden, om G20 ikke burde blive et mere fasttømret samarbejde ved at tildele G20 et fast sekretariat til at varetage G20-alliancens efterhånden omfattende agenda. Præsident Sarkozy ønsker nemlig, som mange andre verdensledere – der er sikkert om bord – at udvide G20-mandatet.

Men hvis G20-samarbejdet intensiveres på bekostning af G192-samarbejdet, svækker det muligheden for et fremtidigt multilateralt samarbejde, hvor FN reformeres og – ved i højere grad at spille sammen med rækken af nye globale aktører – finder nye ben at stå på.

Ingeborg Gaarde er stud. scient.pol., og bl.a. tidl. FN-praktikant. Hun har arbejdet med reform af FN-systemet som medarbejder hos Global Policy Forum i New York.

Manglende regn har forvandlet markerne ved landsbyen Dan Marké Wage i Niger til en stor sandkasse. Her ses afgrøder, som skal høstes i oktober i år. Kommer der ikke 90 dages jævn regn, vil også den høst slå fejl. Foto: Jonathan Bjerg Møller.

TØRKE

10 millioner sulter i Vestafrika, hvor især Niger – verdens fattigste land – er hårdt ramt. Manglende regn har ødelagt høsten, og høje fødevarerpriser har gjort det umuligt at købe mad.

Regnen går uden om Dan Marké Wage i Niger. Mange af landsbyens bønder har sået forgæves tre gange i år. Nu håber de, at fjerde gang bliver lykkens gang. Bønderne har brug for 90 dage med god, jævn regn, før de kan høste.

Også i fjor udeblev regnen. Den stoppede pludselig, og landsbyen fik en katastrofal dårlig høst. Selv på et godt år er det svært at producere mad nok til hele året. Nu har de næsten ingenting at spise.

For at holde sulten væk spiser indbyggerne vilde anza-bær og giftige jigga-blade. Det et tegn på krise og stor sult. Begge dele skal ligge i blød i flere dage og koges mange gange for at fjerne giftstofferne og gøre dem spiselige – ellers bliver man syg.

Nigers sultkrise, som står noget i skyggen af Pakistans oversvømmelser, er den værste i landets historie, vurderer FN's fødevareprogram (WFP). Ifølge WFP har næsten halvdel af befolkningen – cirka 7,3 millioner

mennesker – desperat brug for mad, og knap hvert femte barn er underernæret. Situationen er værre end i 2005, hvor tusinder døde af sult, vurderer WFP.

I august ramte kraftige regnskyl dele af landet og forårsagede oversvømmelser og fordrevne i tusindvis.

WFP vurderer, at der er brug for mere end 212 tons mad til resten af året og har opfordret verdenssamfundet til at give 213 millioner dollars i nødhjælp. Men der er stadig

langt til målet. Udviklingsminister Søren Pind bevilgede i maj i år 10 millioner kr. til FN's børnefonds (Unicef) arbejde for at sikre nigerske børn mod sult og fejlernæring. /Red.

FLERE FOTOS
Fotojournalist Jonathan Bjerg Møller besøgte Niger i juli. Se flere fotos på de næste sider.

Nana Walida, 20, ved en klinik i landsbyen Dan Issa med sit et-årige barn, Isaka, som er alvorligt underernæret. På grund af landets enorme størrelse kan kun de allerfæreste i Niger besøge en klinik og få hjælp.

Markedet i landsbyen N'guelle Kollo. Der kan købes mad på markedet, men det har de færreste råd til, fordi priserne er for høje. Fødevarekrisen har forværret problemet yderligere.

Det vestafrikanske land Niger har 13 millioner indbyggere og verdens hurtigst voksende befolkning. Billedet her er fra hovedstaden Niamey, som ligger ved Nigerfloden.

Brahim og hans børn arbejder i marken ved Dan Marké Wage. Sidste år slog landsbyens høst fejl, og nu kæmper de for at redde dette års høst, selvom regnen er forsinket.

En familie er i gang med at varme hirsegør op til morgenmad. Få har mulighed for at spise varieret. De lever hovedsagelig af grødderter baseret på majs, hirse eller durra.

FAKTA: NIGER

Uafhængighed: 1960 (fra Frankrig)
Areal: 1.267.000 km² (DK: 43.000)
Indbyggere: 15,9 mio. (DK: 5,5)
Gennemsnitlig levealder: 53 år
Religion: Muslimer (80 pct.)
Sprog: Fransk (officielt)
Dansk bilateral bistand (2009): 61 mio. kr.

Kilder: CIA World Factbook og um.dk

NIGER-EVALUERING PÅ VEJ

EU-kommissionen, Belgien, Danmark, Frankrig og Luxembourg er på vej med en stor, fælles evaluering af udviklings-samarbejdet med Niger i perioden 2000-2008. Evalueringen vil senere på efteråret kunne hentes på www.danidapublikationer.dk.

JONATHAN BJERG MØLLER

31-årig fotojournalist med base i København.

Nomineret til Årets Pressefoto 2009/2010 og har vundet en række priser, senest årets Fotokravling og Scanpix Prisen 2010, som gives til en fotojournaliststuderende.

Jonathan Bjerg Møllers rejse til Niger var støttet af Danidas rejsestipendier og Care Danmark.

HERSKAB OG TJENESTEFOLK

Danskere, som arbejder i udviklingslande, ansætter ofte lokale i hjemmet. Hanne Fink Ferdinand forventede et ligeværdigt, venskabeligt forhold til sin hushjælp. Men det endte i stor frustration.

Af Mille Lübbert Hansen

Olivias blå blik lyser mod Hanne, som gengælder den lille piges glæde. Hendes datter er bare fem måneder og allerede så opmærksom og fuld af genkendelse. Hanne sidder i sofaen i sit hjem i Nepal med Olivia foran sig. Stærkt sollys, fuglefløjt og lyden af havemanden, der går og river, strømmer ind ad vinduerne til dem fra dette rolige hjørne af Kathmandu.

Hanne har netop afsluttet en to-årig kontrakt som JPO (Junior Professional Officer, red.) i FN's børnefond (Unicef) og kan nu genoptage den afbrudte barsel. Nu skal hun bare hygge sig med Olivia i et par måneder, mens de venter på, at hendes mand Jacob skal afslutte sit arbejde, og de skal hjem til Danmark.

Det pusler et sted bag dem. Det er hushjælpen Pushpa, som er ved at ordne et eller andet. Hanne tager sig lidt skamfuld i at ønske, at Pushpa ikke kommer og blander sig i det magiske øjeblik, hun har med sin datter. Så mærker hun Pushpa nærme sig, fornemmer skyggen bag sin skulder og mærker sin egen modvilje vokse. Olivia drejer ansigtet mod sin elskede *didi* (nepali for 'ældre søster' og hus-

hjælp, red.) og sender hende et strålende smil.

Pushpa pludrer noget til Olivia på nepali og pusler videre rundt om dem. Hanne mærker skuffelsen over, at øjeblikket er spoleret blande sig med vrede på sig selv. Hvorfor kan hun ikke bare glæde sig over, at hun har verdens sødeste hushjælp, der er så god ved hendes datter og helt igennem forstår, hvordan Hanne ønsker, at hun skal tage sig af hende? For det er langt fra alle nepalesiske *didi*'er, der forstår det.

Men Hanne har et stort behov for at være alene med sin datter, og det ved hun ikke, hvordan hun skal forklare Pushpa, der jo ikke gør noget som helst forkert. I stedet rejser hun sig fra sofaen med Olivia i armene og siger til Pushpa, at de vil gå ind og hvile sig lidt. Jeg laver en 'Maude' med mit barn, tænker hun opgivende, idet hun lukker soveværelsesdøren bag sig.

En svær balance

Som mange andre danskere, der udsendes og vælger at ansætte tjenestefolk, syntes Hanne og Jacob, at et nært og venskabeligt forhold til deres ansatte var naturligt. Pushpa kom til dem med de samme forventninger, for hun havde kun arbejdet for danskere tidligere og var vant til en nær relation.

Danskeres ønsker om et ligeværdigt forhold til deres ansatte harmonerer dog langt fra altid med de ansattes forventninger. Det har Rie Holmes, der har boet i Afrika i over 20 år og blandt andet været landechef for Mellemfolkeligt Samvirke i Mozambique, erfaret mange gange. Hun fortæller, at det kan virke meget intimiderende på de ansatte, når danskere forsøger at behandle dem ligeværdigt

ved for eksempel at invitere dem til at sidde med ved bordet. Det ligger meget langt fra de kulturelle normer, der som oftest hersker mellem tjenestefolk og deres arbejdsgivere i u-lande. Derfor ved tjenestefolkene ikke, hvordan de skal leve op til danskernes forventninger.

For Hanne og Pushpa fungerede den nære relation dog rigtig godt i begyndelsen, så

”

Hvorfor kan hun ikke bare glæde sig over, at hun har verdens sødeste hushjælp, der er så god ved hendes datter?

Hanne havde aldrig forestillet sig, at det kunne blive et problem at være veninde med sin hushjælp.

Som gode veninder

At Pushpa skulle arbejde for Hanne og Jacob var den perfekte løsning for alle. Et dansk par, som Pushpa havde arbejdet for før, skulle hjem, og de ville gøre alt for at sikre hende en ny ansættelse et godt sted. Hun havde været en god veninde for dem, og hun var fantastisk med deres børn. Hanne var gravid med Olivia og vidste allerede, at hun ikke ville kunne holde ret meget barsel. Hanne og Jacobs egen hushjælp havde netop sagt op, så tilbuddet om at overtage Pushpa var en appelsin, der behændigt landede i deres turban.

Og de blev ikke skuffede. Pushpa var både dygtig, sød og nem at være sammen med. Hun havde en søn på to år, som hun indimellem havde med på arbejde. Så tullede han rundt og hyggede sig, mens hun og Hanne sad ved det lille runde bord i køkkenet og fik sig en kop te. De var jævnaldrende og de snakkede om alt muligt: sønnen, Hannes graviditet, deres familier og om forskellene på dansk og nepalesisk kultur. Pushpa følte sig inspireret af danske kvinders ligestilling, og det var en af grundene til, at det var lykkedes hende at overbevise sin mand om, at de ikke skulle bo sammen med hans familie, men havde fået deres egen lille lejlighed.

Olivia blev født i Danmark og var bare fem uger gammel, da familien kom til Nepal. Pushpa og vagtmændene tog glædestrålende imod dem på trappen af et skinnende rent hus, og haven havde aldrig været flottere. Hanne syntes, at det var som at komme tilbage til et hus, der føltes som et hjem.

Da Olivia var ti uger, skulle Hanne tilbage til sit job. Der var et par måneder tilbage af hendes kontrakt, men med den ferie, hun havde til gode, kunne hun nøjes med at arbejde på halv tid. Pushpa passede Olivia om formiddagene, og det følte både Hanne og Olivia sig helt trygge ved. Pushpa elskede den lille pige, som var hun hendes egen, og puslede om hende, præcis som Hanne selv ville gøre.

Ulighed er tabu

Ifølge Rie Holmes søger mange danskere et venskabslignende forhold til deres ansatte, fordi vi typisk ikke bryder os om at føle os højere stillet end andre. Det gør ondt at måtte

UDSENDTES ANSATTE

Danskere, der arbejder med udvikling i u-lande, ansætter ofte lokale tjenestefolk – typisk en hushjælp og evt. vagtfolk, gartner og chauffør. Der er ingen officielle tal, men Udenrigsministeriet skønner, at langt de fleste udsendte ansætter en eller flere tjenestefolk. Enkelte medbringer en au pair hjemmefra. Også udsendte for internationale NGO'er ansætter som oftest tjenestefolk.

Ifølge *Udviklings* oplysninger blander organisationerne sig ikke i ansættelsesforholdet. Alt vedrørende arbejdsforholdet foregår for egen regning, med undtagelse af vagtfolk, der ofte er inkluderet i den udsendtes kontrakt. Udenrigsministeriets retningslinjer påpeger dog, at man skal overholde det pågældende lands lovgivning, når man ansætter tjenestefolk. Internationale udviklingsarbejdere betaler typisk

en langt højere løn end lokale, der ansætter tjenestefolk. I Nepal får en hushjælp hos internationale arbejdsgivere omkring 8-12.000 rupees (600-950 kr.) om måneden. En hushjælp ansat hos nepalesiske arbejdsgivere tjener omkring 3.000 rupees (ca. 230 kr.). Forskellen skal dog ses i lyset af, at internationale arbejdsgivere ofte ønsker en hushjælp, der taler engelsk, og som derfor har et vist uddan-

nelsesniveau. Det er ikke ualmindeligt, at nepalesere med fx en læreruddannelse vælger at arbejde som hushjælp for internationale arbejdsgivere, fordi det er væsentligt bedre lønnet end at arbejde som lærer. Vagtfolk, der arbejder for Danidas udsendte, tjener 14-16.000 rupees (1.100-1.250 kr.) om måneden. Vagtfolk, der er ansat privat, får typisk noget mindre.

Det kan virke intimiderende på lokale tjenestefolk, når danske udsendte forsøger at behandle dem ligeværdigt ved at invitere dem til at sidde med ved bordet. III.: Louise Thrane Jensen for Udvikling.

se i øjnene, at vi er overklasse og bliver set som sådan af de lokale, når vi rejser ud for at gøre noget ved verdens ulighed. I forholdet til tjenestefolkene bliver dette paradoks tydeligt. Når man ansætter lokale til at arbejde for sig i hjemmet, føles det stærkere, at "vi er de rige, og I er de fattige".

Rie Holmes har oplevet, at nogle derfor vælger ikke at ansætte tjenestefolk, men det forstår de lokale ikke. De vil opfatte det som nærigt, at hvide mennesker med masser af penge ikke vil ansætte nogen, fortæller hun.

Rigtig mange udsendte har oplevet klare forventninger om, at man ansætter tjenestefolk for derigennem at skabe jobs til de lokale. Både fra organisationernes og de lokales side. Hanne og Jacob var i tvivl om, hvorvidt de havde behov for hushjælp og vagtmænd, men de oplevede disse forventninger og blev tilbudt at overtage de tre vagtmænd og den hushjælp, der var ansat i huset, før de fik det. Hvis de havde sagt nej, havde fire familier stået uden indkomst.

For Hanne var det hele tiden svært at være chef for sine ansatte, og hun hadede, når hun

skulle give dem ordrer. Men hun synes ikke, der er tale om en paradoksalt ulige relation, fordi de ansatte yder en service, får betaling for det og ofte har en vis faglig stolthed. Hanne's problem var, at hun ikke kunne få sig selv til at træde ind i rollen som husets frue og bede Pushpa om at holde sig i baggrunden. For Jacob var det lettere, men han var ikke hjemme om dagen og havde svært ved at hjælpe Hanne med at løse problemet. Som tiden gik, blev det værre og kom også til at omfatte vagtmændene.

Alt for tæt på

Hanne kører ind i indkørslen og håber, at hun kan smutte uset ind i huset. Vagtmanden går ind imellem og ordner haven omme bag ved huset, så måske ser han hende ikke? Hun orker ikke hans venlige hilsen, ikke i dag. Men han tager imod hende med det sædvanlige *namaste* (hilsen, som betyder 'jeg bøjer mig for dig' på nepali, red). Hanne gengælder hans hilsen og håber, at han ikke mærker hendes modvilje og tror, den er rettet mod ham. Det er jo helt latterligt at have det sådan her, tænker hun.

Inde i huset kommer Pushpa hende i møde med Olivia på armen, og Hanne glæder sig til at få fingrene i sin datter efter den daglige

”

De vil opfatte det som nærigt, at hvide mennesker med masser af penge ikke vil ansætte nogen.

Rie Holmes, tidligere MS-landechef

træning. Hun er glad for, at hun er ude af huset hver formiddag nu, for på den måde har Pushpa og Olivia noget tid sammen alene. Så synes Hanne bedre, at hun kan tillade sig at ville være alene med Olivia bagefter, og så skal Pushpa også i gang med sine andre opgaver.

Det er skønt, at Pushpa er så glad for Olivia, men Hanne synes næsten, det er blevet en

konkurrence om, hvem af dem der skal have hende. Så er det bedre, at de har hende lidt hver for sig. På denne måde bliver den sidste måned i Nepal til at holde ud.

Tre uger senere hiver Hanne tøj ud af sin vaskemaskine hjemme i Roskilde og undrer sig over, at man kan være så taknemmelig over at få lov til at holde sit eget hus. Mens hun nyder at hænges vasketøj op, tænker hun på Pushpa og de andre nepalesere, hun vil komme til at savne. Pushpa har været fantastisk, og hun er hende evigt taknemmelig for, at hun har givet Olivia så meget tryghed, når hun selv måtte arbejde.

Men en anden gang vil hun nok alligevel vælge at være mere arbejdsgiver og mindre veninde med sin hushjælp. Det har været for hårdt at få overskredet sit private rum.

Mille Lübbert Hansen er freelancejournalist.

Artiklen er blevet til på baggrund af interview med Hanne Fink Ferdinand og Rie Holmes. Navnet Pushpa er opdigtet.

Kvinder tager mikrolån i bank i Thane-distriktet i Indien. Men ikke alle banker, der tilbyder mikrolån, har lige noble hensigter. Foto: Joerg Boethling/Scanpix.

LÅNEHAJERS 'TILBUD': MIKROLÅN MED **MAKRORENTE**

Små lån til fattige iværksættere er blevet så godt et brand, at der findes banker og finansinstitutioner, som misbruger navnet til at tage uforholdsmæssigt høje renter.

Af Regner Hansen

Mikrolån har eksisteret i over 30 år som et redskab til at hjælpe fattige iværksættere i u-lande til at etablere en bod på markedet eller oprette et værksted, så de kan klare sig selv. Men efter at Muhammad Yunus og hans Grameen Bank i Bangladesh blev belønnet med Nobels fredspris i 2006 for pionerindsatsen, er mikrolån blevet hyldet som noget nær en mirakelløsning på alverdens fattigdomsproblemer.

8.000 institutioner tilbyder i dag mikrolån, og efterhånden er over halvdelen private banker og finansinstitutioner. Der er 150 millioner kunder og over 360 milliarder kroner i værdier.

Så vidt så godt. Bortset fra at folk i miljøet advarer om, at mikrolåns hastigt voksende appel til masserne har nærret et lille, men grådigt mindretal af lånehajere. Det er finansinstitutioner – nogle af dem er endog begyndt som ngo'er – der smykker sig med betegnelsen mikrolån, men som kræver en årlig rente på 80-100 procent og derover.

– Mikrofinans er blevet interessant som

brand, fordi der er långivere, som har opdaget, at det er muligt at låne ud til fattige og alligevel få pengene igen, siger Emmanuelle Javoy, som er direktør i *Planet Rating*. Det er en organisation, som med base i Paris er specialiseret i vurdering af mikrokreditter.

– Budskabet er blevet spredt meget ihærdigt. Det er yderst bekymrende, når nogen kun tilbyder mikrolån af navn, siger Emmanuelle Javoy.

”

8.000 institutioner tilbyder i dag mikrolån, og efterhånden er over halvdelen private banker og finansinstitutioner.

Sebastian von Stauffenberg er direktør i *MicroRate*, som ligeledes evaluerer mikrokreditter. Han ser også på udviklingen med mishag.

– Vi har i flere år været vidne til, at mikrofinans er et succesrigt brand, som også bliver brugt til at markedsføre kreditter, der i virkeligheden ikke er mikrokreditter. Det skaber forvirring blandt låntagerne – især blandt de fattigste og mindst uddannede. Og det fører til tragedier, siger Stauffenberg fra hovedkontoret i Washington.

De værste eksempler

Problemet med, hvad kritikere ikke tøver med at kalde ågerrenter, findes i mere eller

mindre alvorlig grad rundt på kloden. Ifølge kritikere står det værst til i Mexico og Nigeria.

Blandt de mexicanske mikrokreditinstitutioner er således *Te Creemos* (Vi tror på dig!), som kræver en rente på 125 procent pro anno. Der er også *Compartamos* (Vi deler med dig!), som i gennemsnit forlanger lidt over 80 procent i årlig rente og gebyrer. Compartamos er den største mikrofinansinstitution på den vestlige halvkugle med 1,2 millioner låntagere. Institutionen har undergået en sigende forvandling fra at være en lille non-profitorganisation til at blive en børsnoteret virksomhed i 2007. Det var en begivenhed, der vakte uro i mikrofinansmiljøet.

I Nigeria er der sået tvivl om lovligheden ved lånepraksis hos landets største mikrofinansinstitution, *Lift Above Poverty Organization* (LAPO). LAPO tvinger låntagerne til at afsætte en mindre del af lånet til opsparing, uanset at de betaler rente af hele det lånte beløb. Den effektive rente ved ordningen stiger og er beregnet til et pænt stykke over 120 procent årligt. LAPO's gennemsnitlige rente nærmer sig 80 procent om året.

Øget risiko påvirker rente

Trods de groteske eksempler ønsker Sebastian von Stauffenberg fra *MicroRate* at understrege, at misbruget af mikrolåns gode navn og rygte er mindre, end man kunne forvente. Ekspertene sætter andelen af brændte kar til under 10 procent af samtlige. Det er stadig alt for mange, og Muhammad Yunus er vred på lånehajerne.

– Mikrofinans skal ses som en mulighed for at hjælpe fattige ud af fattigdom, ved at de gør

forretning. Det skal ikke ses som en mulighed for at tjene penge på de fattige, sagde Yunus på et nyligt FN-møde.

”

Mikrofinans er et succesrigt brand, som også bliver brugt til at markedsføre kreditter, som i virkeligheden ikke er mikrokreditter.

Muhammad Yunus mener, at renter, der ligger mere end 15 procent over markedsrenten, er ågerrenter. Ekspertene er parat til at give lidt mere spillerum, nemlig op til 30 procent. Og det er der flere grunde til:

Risikoen for, at pengene ikke bliver betalt tilbage, er øget, fordi låntagerne er fattige, og der findes kun sparsomme oplysninger om deres kreditværdighed. Måske optager de lån hos flere institutioner uden at oplyse om det og stiller med samme pant, hvis de overhovedet stiller med noget. Hertil kommer, at administrationsomkostningerne ved lånene er større, fordi de er små og typisk har kort løbetid.

Gennemsigthed er nøglen

Men for meget er for meget, så hvad kan der gøres for at bekæmpe lånehajerne inden for mikrofinans?

Grameen Banks grundlægger, Muhammad Yunus, modtog i 2006 Nobels fredspris for sit arbejde med mikrolån. Foto: Mads Mariegaard/Udvikling.

Flere eksperter nævner større gennemsigthed på området som den vigtigste potentielle forbedring. Der er standarder på vej i Peru, Filippinerne og flere andre u-lande, der skal beskytte låntagerne, som optager mikrolån. Men nogen verdensomspændende regulering kommer næppe. Det tårner sig op som en uoverkommelig opgave.

– Gennemsigthed er nøglen, siger Mads Kjær, medstifter og direktør i virksomheden MYC4, som bringer investorer sammen med afrikanske iværksættere, der ønsker et mikrolån. Mads Kjær taler af bitter erfaring. Han

har netop sat et større millionbeløb over styr til en kenyansk svindler, som i virkeligheden havde gang i et pyramidespil.

– I Danmark har vi lovkrav om gennemsigthed hos finansielle institutioner. Det har man ikke i det Afrika, som jeg kender. Det kunne for eksempel være en redegørelse for administrationsudgifter og andre omkostninger. Staten burde gå ind og styre det, siger Mads Kjær.

Emmanuelle Javoy fra Planet Rating efterlyser retningslinjer for kundebeskyttelse.

– Det skal være mere tydeligt, hvad man til-

lade sig, når man arbejder med folk, som er sårbare, siger Javoy.

Nyt fokus på sociale hensyn

Flere personer i miljøet knytter et håb til, at der er kommet mere fokus på sociale hensyn i mikrofinans de seneste år. Skiftet kommer, efter at Verdensbanken i en periode fra sidst i 1990'erne var drivkraft for en markedsgørelse.

Et bredt samarbejde af vidt forskellige partnere – statslige bistandsorganisationer, ngo'er, mikrofinansvirksomheder og andre – forsøger i Social Performance Task Force at bryde med tendensen til kommerialisering og presse på for sociale standarder, så udviklingsaspektet bliver mere synligt i mikrofinans.

– Dette arbejde øger sandsynligheden for, at offentligheden vil stemple dem, der opererer med en 'ensidig bundlinje' og tager over 100 procent i rente, som illegitime, siger Lasse Folke Henriksen, forskningsassistent inden for feltet global økonomi og udvikling ved Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS).

Regner Hansen er freelancejournalist.

NY DANSK PARAPLYORGANISATION

Dansk Forum for Mikrofinans (DFM). Sådan lyder navnet på en paraplyorganisation, der så dagens lys i foråret. DFM har til formål at styrke den danske indsats for mikrofinans gennem aktiviteter, der fremmer det faglige samarbejde blandt danske aktører. DFM har over 25 medlemsorganisationer. Det er humanitære organisationer, virksomheder, forskningsinstitutioner og andre. Ole Dahl Rasmussen, rådgiver i Folkekirkens Nødhjælp, er formand. Se mere på: www.mikrofinans.dk

DANIDA STØTTER MIKROFINANS

Danida har samlet set afsat op mod 800 millioner kroner til området finansiell service. Heraf skønnes mikrofinans at udgøre omkring halvdelen. Der er typisk tale om tre- eller fem-årige bevillinger, og en betydelig del af pengene gives i samarbejde med andre partnere.

Den danske bistand til mikrofinans går primært til at uddanne medarbejdere inden for området og forbedre procedurerne, så der bliver større transparens. Der er fokus på aktiviteter, som sikrer, at lånene når ud til de fattigste.

Desuden giver Danida støtte til at fremme lovgivning og andre former for regulering af området.

ud>ikling

DANIDAS AVIS OM UDVIKLINGSSAMARBEJDE

Danmarks mest internationale avis
– direkte til din dør 8 gange om året

gratis

Du kan også bestille avisen på 4322 7300 eller www.udvikling.dk

Ja tak, jeg vil gerne modtage Danmarks mest internationale **gratis** avis **ud>ikling**

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr./by: _____

E-mail: _____

Herstedvang 12, 2620 Albertslund

POST

Sendes ufrankeret
Modtageren
betaler portoen

Rosendahls-Schultz
Distribution
++ + 10974 ++ +
0893 Sjælland USF B

Vive la France! Gæster fra en række tidligere franske kolonier ved militærparade på Bastilledagen i Paris den 14. juli i år. Foto: UPI/EYEVINE/Polfoto.

SELVSTÆNDIGHEDEN KOM SKÆVT FRA START

KRONIK. Ikke mindre end 17 afrikanske stater kan fejre deres 50 års jubilæum i år. Vejen er gået fra frihedsrus over skuffelse og despoti og til en ny optimisme på kontinentet.

Af Holger Bernt Hansen, professor, Center for Afrikastudier, Københavns Universitet

2010 fejres som det store jubilæumsår for Afrikas uafhængighed fra kolonimagten.

Ikke mindre end 17 afrikanske nationer fik deres uafhængighed alene i 1960, hvilket svarer til knap halvdelen af de 38 lande, der fik selvstændighed under den store 'uafhængighedsbølge' i årene fra 1957 (Ghana) til slutningen af 1960'erne. Uden for denne beregning står 16 lande (ud af Afrikas nuværende 54 stater), som fik deres uafhængighed i de følgende årtier, først og fremmest lande i det sydlige Afrika, hvor det portugisiske kolonistyre og apartheid-systemet fastholdt en forældet ideologi og ikke-bæredygtige politiske systemer.

Bag det runde tal 50 er der altså en stortidsmæssig spredning, som gør det vanskeligt

at bringe alle på samme formel. Allerede her ligger der en advarsel mod den velkendte tendens til at generalisere og blot betragte Afrika som et kontinent. Denne advarsel forstærkes yderligere, når man ser nærmere på de 17 lande. Af disse var de 14 franske kolonier hovedsagelig i Vestafrrika, mens blot et enkelt (Nigeria) hørte til blandt de engelske kolonier. Det er yderligere værd at hæfte sig ved, at der fra fransk side nærmest var tale om 'masseproduktion' af uafhængighed, idet otte vestafrikanske lande kunne fejre deres selvstændighed i løbet af de første 17 dage af august 1960. Under den franske ministers hastige 'rundrejse' for at stryge trikoloeren var der i realiteten tale om både at give og tage. Der blev givet uafhængighed, men i samme åndedrag blev landene fastholdt i den franske sfære: De tilhørte automatisk det af de Gaulle oprettede *Communauté Française* (en parallel til det britiske statssamfund Commonwealth, red.), de indgik i franc-zonen, og de franske militærgarnisoner forblev i de enkelte lande.

Denne helt særlige tilknytning til Frankrig er med enkelte variationer blevet fastholdt helt frem til 50-års jubilæet, hvilket kom markant og overraskende til udtryk på dette års Bastilledag den 14. juli. På podiet stod præsident Nicolas Sarkozy flankeret af præsidenterne fra Burkina Faso og Cameroun og ledsaget af 11 andre afrikanske præsidenter,

mens enheder fra deres respektive hære defilerede forbi. Uafhængigheden blev altså fejret hos den tidligere kolonimagt, hvilket da også blev rapporteret i stærkt ironiske vendinger i nogle af præsidenternes hjemlande, hvor man nu må nøjes med andendagsgildet!

En hovedkuld's start

Dette leder videre til spørgsmålet: Hvilken slags uafhængighed fik man egentlig, og dermed hvilken start fik de nye stater?

For langt de fleste blev især tre rammebetingelser af grundlæggende betydning. Først og fremmest overtog de nye stater nogle grænser, der som bekendt blev trukket nærmest med en lineal på Berlinkonferencen i 1884-1885, hvor de europæiske stormagter delte kontinentet mellem sig og oprettede deres kolonierherredømme. Disse grænser havde altså 75 års jubilæum i 1960, og de runder i år de 125 år som den nedarvede, men stadig skrøbelige ramme om de afrikanske stater. Den Afrikanske Union (AU) har stået urokkeligt fast på denne koloniale arv og har skrevet dem ind i sit charter som det givne grundlag for staterne. Men grænserne mangler afrikansk forankring og afspejler ikke en historiske proces, som normalt ligger bag grænsedragninger.

Den anden rammebetingelse udspringer af det korte tidsrum, som processen mod uafhængighed forløb i. Der opstod efter den 2.

verdenskrigs antikoloniale og nationalistiske bevægelser, som startede kampagner for frihed og selvstændighed. De gik ofte over til at blive politiske partier, men de omfattede begrænsede kredse i befolkningen og fik ikke det brede rodfæste, som kunne binde en ny stat sammen. Der var med et par undtagelser ingen egentlig befrielseskamp, der kunne

”

I flere tilfælde måtte man både til tekst og melodi (til en nationalsang) have bistand fra fastboende udlændinge.

skabe nationale helte. Våbnene var i stedet skrift og tale, som godt kunne antage en radikal karakter, men udfaldet var så at sige givet på forhånd. Processen kan ganske rammende karakteriseres gennem en bemærkning i 1966 fra en pensioneret fængselsbetjent i engelsk kolonitjeneste: "Jeg har vogtet fem præsidenter". At blive interneret og komme i kolonimagtens fængsel var det optimale med henblik på at skabe en slags helteglorie, der kunne bidrage til en national myte.

En tredje rammebetingelse udgøres af, at man fik pålagt et politisk system, der var iden-

tisk med kolonimagtens. I betingelserne for uafhængighed indgik etablering af et demokratisk system ofte efter Westminster-modellen og med et parlament baseret på et flerpartisystem. Ligheden gik så vidt, at såvel parlamentsformænd som dommere blev udstyret med hvide parykker. Svagheden viste sig hurtigt at være, at systemet fremstod som et Potemkin-demokrati, da det ikke var groet ud af en lokal tradition og end ikke af den praksis, man kendte fra kolonitiden. Kapaciteten til at få et demokratisk system til at fungere var mangelfuld, og sammenhængen mellem og kontrollen af de forskellige, ofte svage institutioner var fra begyndelsen sparsom. Dette indebar en uklarhed i ansvarsfordelingen og en risiko for, at en stærk person eller en institution som hæren kunne tiltage sig en dominerende rolle på de andres bekostning.

Det hurtige forløb og det spinkle grundlag for de nye nationer kan illustreres med to eksempler. Der var ingen national arv at trække på, da man med kort varsel skulle have designet et flag og produceret en nationalsang. I flere tilfælde måtte man både til tekst og melodi have bistand fra fastboende udlændinge. Endnu mere grundlæggende blev spørgsmålet om navnet på den nye nation. Det koloniale navn søgte man ofte at distancere sig fra. Man kunne naturligt nok ikke leve med et navn som Guldkysten, og derfor tog man ved uafhængigheden navnet Ghana, som var navnet på et gammelt vestafrikansk kongedømme, der dog havde været placeret et helt andet sted end den nye stat. Den samme fremgangsmåde blev senere fulgt af Benin (der skiftede fra Dahomey) og Burkina Faso

(tidligere Øvre Volta). Hensigten var helt klart symbolsk at sætte en parentes om koloniperioden og etablere rødder tilbage til afrikansk historie og tradition. Den store udfordring blev, hvor meget man kunne bruge den afrikanske fortid, og om det i praksis var muligt at koble sig fri af den 75-årige kolonitids mange forandringer. De nedarvede grænser lå i hvert fald fast, og det stod åbent, hvor meget de andre rammebetingelser kunne bøjes og tilpasses.

'One people – one nation'

Sammenfattende kan det siges, at det mest markante resultat af afkoloniseringen blev, at man nok havde fået selvstændige stater, men ikke nationer med en historisk betinget sammenhængskraft. Dette satte en dobbelt dagsorden for den første generation af de nye ledere: kamp mod 'tribalisme' og kamp for 'nation building'. Allerede ved det første valg viste stammemodusætningerne sig at være en betydelig politisk faktor. Staterne var oftest sammensat af 'stammer' – senere kaldet etniske grupper – som gjorde dem lidet homogene. De rummede befolkningsgrupper, som var sprogligt, kulturelt og med hensyn til levevis vidt forskellige. I lyset af kampen om de sparsomme ressourcer og om nye midler til udvikling og ikke mindst i lyset af mistillid til de nyvalgte ledere, som selv var et produkt af den etniske opdeling, blev den etniske gruppe den primære referenceramme. I en mangelsituation lå den primære loyalitet hos det kendte og det nære, og den primære opgave for de nye ledere blev at flytte denne loyalitet over til staten.

Derfor blev 'nation building' det centrale i det politiske budskab. Sloganet 'one people - one nation' gjaldede fra talerstole og højtaltalere i de første år efter uafhængigheden. Man kunne ikke uden videre afvikle de etniske grupper, men man kunne ved lovgivning reducere deres funktioner og ved administrative reformer afskaffe deres ledere, høvdingene. Da fænomenet viste sig mere sejlivet end forventet, gik man snart mere radikalt til værks ved at ændre i det ved uafhængigheden påførte politiske system. Ikke mindst i lyset af den etniske faktor blev flerpartisystemet anset for en luksus, som skabte unødigt splittelse og modarbejdede nation building. Da flerpartisystemet heller ikke fungerede i parlamentet, hvor der herskede ustabilitet på grund af de mange, der 'krydsede gulvet', blev etpartisystemet den fremherskende styreform og flere steder indført ved lov.

"Seek ye first the political kingdom ..."

Denne erodering af det politiske system skabte plads for en omfattende centralisering af magten og en stærk leder. Den første og ledende skikkelse i den afrikanske uafhængighedsbevægelse, Ghanas præsident Kwame Nkrumah, formulerede den nye politiske prioritet, da han på en statue af sig selv, der nu ligger gemt og glemt i hovedstaden Accra, med inspiration fra et kendt bibelsk skriftsted lod indhugge: "Seek ye first the political kingdom ..." Den politiske magt og dermed uindskrænket herredømme over staten var afgørende for alt andet. Kun staten kunne mobilisere de nødvendige midler og koordinere ak-

tiviteter, der ledte til udvikling. Da man samtidig baserede det politiske program på en afrikansk socialisme og hentede inspiration fra den sovjetiske model, endte man med at få en overdimensioneret stat, der skulle varetage alle opgaver i samfundet.

På den måde afkoblede 'checks and balances' i systemet, og der blev plads til præsidentens uindskrænkede rådighed over magt og midler. Nkrumah, af en ledende afrikansk forsker karakteriseret som 'the Leninist Czar', blev i høj grad drivkraften for resten af Afrika. Men Ghana blev også et første eksempel på den ustabilitet og nedtur, som fulgte i kølvandet på den stærke centralisering og monopolisering af magten. Allerede midt i uafhængighedstiåret (i 1966) trådte den mest velfun-

”

Alt i alt kunne de første 25-30 år med selvstændighed ikke betegnes som en succes.

gerende institution, hæren, i aktion og overtog magten i Ghana ved et militærkup, og som ved en steppebrand led mange andre eneherskende præsidenter samme skæbne. Hermed er vi fremme ved det mønster, som kom til at plage adskillige af de nyligt selvstændige stater: Militærkup afløst af forsøg med svage civile regeringer, der igen blev fortrængt af militæret.

fortsættes ...

Værsgo – et frit Congo! Entusiasmen var stor i de 17 lande, der blev selvstændige i 1960. Tiden derefter skulle vise sig at blive en noget blandet oplevelse for borgerne i de nye nationalstater. Her Leopoldville, Belgisk Congo. Foto: Bettmann/CORBIS/Polfoto.

... fortsat

Dette billede skal suppleres med en nedslidning af den økonomi, som ved uafhængigheden var på niveau med asiatiske lande, og som i de første år havde vækstrater på niveau med disse lande. Oliekriserne i 1970'erne slog de afrikanske økonomier omkuld, og ineffektive regimer og en utilstrækkelig politik ledte frem til, at 1980'erne er blevet karakteriseret som det tabte årti, hvor Afrika blev præsenteret og bedst kendt gennem Live Aid koncernternes appel om hjælp til det nødlidende kontinent. Alt i alt kunne de første 25-30 år med selvstændighed ikke betegnes som en succes.

'What went wrong?'

'What went wrong?' Det spørgsmål er siden gang på gang blevet stillet af forskere i og uden for Afrika i erkendelsen af, at optimismen fra uafhængighedens festdage endte i nedtur og pessimisme. Diskussionen har kørt med tre omdrejningspunkter.

For det første er der peget på de ugunstige rammebetingelser i forbindelse med uafhængigheden og de forudgående ødelæggelser under koloniperioden. For det andet er der peget på de betingelser, som de nye stater fik at fungere under. De fortsatte bindinger til kolonimagten af økonomisk og handelsmæssig art indskrænkede det politiske råderum, hvilket forstærkedes af de stramme betingelser, som fulgte med den nødvendige bistand, og af det afhængighedssyndrom, som bistanden udviklede. Endelig blev der for det tredje peget på en forkert politik og dårlige ledere, som brød almindelige politiske spilleregler og tilgodeså deres egne magtbesiddelser i stedet for deres befolkningers interesser.

Hvis man går bagom disse argumenter, tegner der sig en markant forskel i forklaringen på den skuffende udvikling siden selvstændigheden. Skillelinjen går mellem at pege på eksterne årsager og på interne årsager.

Det er karakteristisk for afrikanske ledere at henvise til eksterne årsager og ikke mindst at skue tilbage på kolonitiden som den faktor, der kan forklare alle onder selv et halvt århundrede efter dens ophør.

Modsvarende er man fra Vestens side tilbøjelig til alene at placere skyld og ansvar hos de afrikanske ledere og deres mangel på fornuftig politik og ordentligt lederskab. At køre ud i yderkanterne er dejligt ansvarsfrit for begge parter. Det skyder bolden til moralsk hjørne, og drejer hele drejer debatten over mod skyld og ansvar, som næppe er et frugtbart grundlag for en konstruktiv dialog om, hvordan Afrikas nyvundne selvstændighed bedst kan administreres.

'The second liberation'

Derfor er det ganske markant, at man omkring 1990 ser et brud med den hidtidige inerti og skuen tilbage på den koloniale fortid som den egentlig skyldige. I stedet tales der om en ny begyndelse ved ligefrem at bruge udtrykket 'the second liberation'. Der kom en ung og håbefuldst generation af afrikanske ledere, der brød med og frigjorde sig fra de gamle ledes stil og magtudøvelse. Ganske vist holdt den nye generation sig ikke 'ung' særlig længe, men der var sat en proces i gang, som bredte sig ud i befolkningerne, og som ikke lod sig rulle tilbage. Sammenhængende hermed kom der internationalt 'a wind of

change', som specielt ophøret af den kolde krig førte med sig. Alt i alt kom der på kontinentet og i de enkelte lande en bevidsthed om nødvendigheden af reformer og en ny start.

Paradoksalt nok har denne reformproces måttet tage sit udgangspunkt i de samme tre problemstillinger, som var aktuelle ved uafhængigheden 50 år tidligere. Grænserne er stadig det givne udgangspunkt, men en overstatslig instans som AU har fået mulighed for at gribe ind i de enkelte stater ved overtrædelser af basale demokratiske spilleregler såsom kup. Samtidig er der åbnet en forsigtig dør til at lade selvbestemmelsesretten få fortrin under særlige forhold, eksempelvis i tilfældet Sydsudan, men basalt set røres der ikke ved kolonitidens grænser.

Nation building bruges ikke længere som slagord, men den etniske faktor er endnu ikke neutraliseret. I nogle tilfælde aktiveres de etniske forskelle under valgkampe med alvorlige splittelsestendenser til følge, hvilket understreger, at udviklingen fra stat til nation endnu ligger et stykke ud i fremtiden. Ikke mindst derfor bliver reformer af det politiske system det centrale element i 'the second liberation'. Der tegner sig her to hovedtendenser. For det første blev statens hidtidige overdimensionerede rolle reduceret samtidig med, at der stræbtes mod at etablere en mere hensigtsmæssig balance mellem staten, civilsamfundet og den private sektor.

Denne ændring sikres og forstærkes af den anden hovedtendens, der gennem et ofte omfattet arbejde med en ny forfatning ændrer det fra kolonimagten overtage og eroderede politiske system.

Der kommer en decentralisering, der bryder med det enevældige og topstyrede præsidentstyre og sigter mod at skabe større gennemsigthed og ansvarlighed i styre og magtudøvelse. Der indbygges *checks and balances* gennem en klarere rollefordeling mellem magtens tre komponenter, og ikke mindst sigtes der mod at skabe en stærkere position for parlamentet som et balancerende organ over for præsidentens magtudøvelse. Det gælder også kontrol med en så stærk institution som militæret, der ved mange lejligheder havde overtaget magtens centrum og sat andre institutioner ud af kraft. Det er derfor blevet set som en påtrængende opgave at 'domesticere' militæret og gøre det til et redskab for et civilt styre.

'The second liberation' satte denne proces i gang, og den har haft talrige varianter i de forskellige lande. Man kan blot sætte Ghanas præsidentvalg, der medførte et næsten gnidningsfrit magtskifte, over for Kenyas etnisk prægede katastrofevalg, der viste, hvor påkrævet en reform af det politiske system er. Afrika er ikke blevet 'kupfri', hvad specielt udviklingen i Vestafrika har vist, men der er sket en markant ændring i reaktionen på militærets magtovertagelse. Efter et kup suspenderer AU vedkommende land og går i stedet aktivt ind for at bringe landet tilbage på det demokratiske spor.

Sportsvognen og oppositionen

For omverdenen er det imidlertid stadig et spørgsmål, om den demokratiske proces går i den rigtige retning og i forlængelse heraf, hvad der må anses for de centrale elementer i et demokrati, og hvilke kriterier der skal anlægges.

Dette spørgsmål aktualiseres af to tendenser. Den første angår antallet af præsidentielle terminer og respekten for disse. I nogle lande er der ingen grænser, mens der andre steder laves en forfatningsændring, der åbner for 'third term' og endog 'fourth term'. Dette vurderes ofte som en tilbagevenden til tidligere tiders uindskrænkede præsidentstyre og livstidspræsidenter, mens det fra anden side findes acceptabelt, hvis ændringen sker på legal vis og i form af regelret gennemførte valg.

Den anden stærkt debatterede tendens angår den politiske opposition og den plads, den får i valgsituationer og i det parlamentariske system.

Dette problem blev illustreret på markant vis efter det nyligt afholdte valg i Etiopien. På fortovet i Addis Abeba spurgte folk hinanden: 'Hvad er ligheden mellem en sportsvogn og oppositionen?'. Svar: 'Two seats' (begge har to sæder)! I mange lande er der en tydelig tendens til, at oppositionen har vanskeligt ved at gøre sig gældende og få indflydelse. Årsagen er dels, at der fra det siddende styre lægges begrænsninger på oppositionens muligheder for at agere med brug af ofte ufine midler, dels at folk stemmer ud fra de resultater, som det siddende styre har leveret. Mange lande i Afrika har oplevet en betydelig økonomisk vækst gennem det sidste tiår, og i en sådan situation vælger folk at stemme på det sikre. De nylige valg i Etiopien og Rwanda repræsenterer begge sider af oppositionens vanskeligheder.

En ny optimisme

Hvilken karakter skal man give forvaltningen af denne anden fase af frihedsepoken? Vurderingen og de kriterier, der tages i anvendelse, er langt mere varierende end den hårde dom, der blev fældet over første fase. Fra omverdens og især fra Vestens side er tendensen, at den demokratiske standard er løftet, og at retningen er rigtig, men tingene går for langsomt, og resultaterne er for få, ikke mindst på et så afgørende område som korruption, der risikerer at underminere de demokratiske

landvindinger, der er gjort.

Fra afrikansk hold anføres, at en sådan bedømmelse bygger på europæiske ideer om demokrati, og at den ikke tager hensyn til de særlige afrikanske omstændigheder. I denne for begge parter nødvendige dialog kan man her ved 50-års jubilæet hyppigt møde slagordet 'afrikanske løsninger på afrikanske problemer'. Det er et gammelt, ideologisk slagord, som klang hult i første fase af uafhængigheden, men som her i anden fase har fået en mere realpolitisk betydning. Hvor langt det kan bære, er vanskeligt at vurdere, specielt når talen er om en afrikansk udgave af demokrati. Dilemmaet kan blive, at et sådant slagord legitimerer status quo og sinker den videre reformproces.

Tilbage står, at i 50-året for Afrikas frihed og uafhængighed møder man et kontinent, der er præget af større optimisme og selvtilid end tidligere set, ikke mindst i lyset af det alternativ, som samarbejdet med Kina og andre fremvoksende økonomier frembyder. Det er stadig præget af fattigdom og varierende grader af demokratisk og økonomisk udvikling, men med Kofi Annans ord kan hele kontinentet ikke i 2010 bortdømmes ud fra et par kup i enkelte stater. For verden uden for Afrika drejer det sig om at styre en realistisk kurs mellem den tilvante afro-pessimisme og den overdrevne afro-optimisme.

Sidste år genindspillede engelske kunstnere hittet 'Do they know it is Christmas' fra midtfirsernes Live Aid koncerter, og nu er også en genindspilning af den danske 'Afrika-sangen' planlagt.

Set fra en afrikansk synsvinkel risikerer det at fastholde billedet af Afrika som 'kontinentet på varig bistand'.

Holger Bernt Hansen er professor ved Center for Afrikastudier, Københavns Universitet, og tidligere formand for Danidas Styrelse 1996-2007.

FESTIVAL OM 50-ÅRET

Det store afrikanske selvstændigheds-år markeres med festivalen Africa50, som finder sted fra fredag den 10. september til lørdag den 25. september i København.

Festivalen er arrangeret af paraplyorganisationen Venskabsforeningen Danmark-Vestafrika og enkeltpersoner.

Nærmere information, tidspunkter og entré på www.africa50.dk

KARAGWE – FOLKETS STEMME

Læs hvordan befolkningen selv arbejder for bedre forhold i landsbyerne i Karagwe, Tanzania.

Nyheder bringes dagligt af

Radio Karagwe – Folkets Stemme karagwenews.com

Sponsoreret af Karagwes Venner – ULD80 www.karagwesvenner.dk

PRISMEN VI SER AFRIKA IGENNEM

Ny Congo-bog er relevant, vel-skrevet og rigt illustreret. Kan varmt anbefales til alle, der interesserer sig for Europas forhold til Afrika.

Af Johnny Flentø og Anita Nag

Da Henry Stanley (walisisk journalist kendt for sine opdagelsesrejser, red.) drog af sted til Afrika for at finde David Livingstone, var vinklingen på historien på forhånd aftalt med redaktør Gordon Bennett på New York Herald – det samme gjaldt forståelsen mellem de to om, at Livingstone ikke måtte findes for hurtigt. Telegramføljetonen skulle vare længe og bruges til meget.

Fortællingen om ’det mørke kontinent’ fra dagens forfattere, journalister, politiske ledere og deres spindoktorer er ikke blevet mindre fordomsfuld og vinklet siden dengang. Prosaen skal rime, og Afrika er et taknemmeligt emne. Derfor bliver fremstillinger af Afrika ofte et middel i anden tjeneste og ikke et mål i sig selv. Det er der ikke meget nyt i, lyder en af pointerne i Frits Andersens bog *Det mørke kontinent? – Afrikabilleder i europæiske fortællinger om Congo*.

Stof til eftertanke

Trods titlen handler bogen ikke ret meget om Afrika, men om den prisme, de allerfleste vesterlændinge ser Afrika igennem. Som en erfaren juvelér analyserer forfatteren med lup og sikkert håndlag en række litterære ædelstene, der er bragt ud af Congo gennem de seneste 150 år. Det er solid litteraturanalyse, der noterer sig mangt og meget om værkernes afrika-anskuelse og forfatternes ståsted og ikke mindst deres mission, virkemidler og indbyr-

des placering. Det sker ved hjælp af et imponerende klaveratur af litteraturanalytiske instrumenter, der må være kræs for feinsmeckere.

Inspirationen fra renæssancens *curioso*-stil indgår i analysen af Stanleys arbejder, oprindelse og identitet, og det er både interessant og relevant læsning.

Afdækningen af den efterhånden helt genemgribende iscenesættelse, han optræder i, og den kraftfulde virkning dette har i kombination med fremkomsten af masseproducerede aviser og telegrafiens udbredelse over Atlanten.

New journalism: Journalistik og forfatter-skab på nye globaliserede betingelser, det fundament denne epokes værker lagde, og de spor de trækker til dagens afrikafortællinger, er bogens røde tråd.

Stanley og Tintin-tegneren Hergé får oprejsning, og Peter Tygesen (forfatter til bogen *Congo – formoder jeg*, red.) løftes til de banebrydendes klassemænd. Det er en fremragende analyse af prosa om Congo, der leder frem til flere gode pointer og giver stof til eftertanke.

Værket kommer via litteraturanalysen frem til nogle af de samme konklusioner om Europas forhold til Afrika, som andre er kommet til ad anden vej. Det interessante er derfor ikke kun selve analysen af fremstillingerne, men også at forfatteren bruger den utraditionelt. Bogen fortæller indsigtfuldt om iscenesættelse og ikke bare *at*, men *hvordan* den europæiske opfattelse af Afrika er konstrueret og fortsat bliver det – ofte fordomsfuldt, til bestemte formål og hinder for et fornuftigt forhold. Når poesien camoufleres som prosa kan man måske sige i fagsproget.

Ikke kun relevant for feinsmeckere

Fremstilling af brutalitet og lidelse som værende meningsløst er farligt. Netop meningsløsheden distancerer og lukker for dialog. Vi kan fralægge os ansvar og sende lidt penge til

staklerne, ikke i håb om at det kan ændre forholdene – for de er jo meningsløse – men mest for vor egen samvittigheds skyld. Frits Andersen trækker dygtigt en del af menneskerettighedsdiskursen og u-landslobbyens retorik tilbage til Congo-reformbevægelsen (lokal bevægelse, som førte til Congos indlemmelse i Belgien i 1908, red.) og Joseph Conrads skelsættende værk *Mørkets hjerte* (1902). Stanley får oprejsning, fordi han søger dialog med sine læsere, og fordi han bevæger sig over tid. Han er jo netop *curious*.

”
Som en erfaren juvelér analyserer forfatteren med lup og sikkert håndlag en række litterære ædelstene.

Den anden strømning, Congo-reformbevægelsen og dens efterfølgere, besidder ikke disse dyder. Menneskeretsforkæmpere, som ofte hævder mest højlydt at ville dialogen, søger den ikke og er mest interesseret i deres eget *statement*. Fremkomsten af fotografiet som supplement er en vigtig omstændighed for Congo-reformbevægelsen.

Den umiddelbare anskueliggørelse og tilsyneladende troværdighed, fotografiet kunne bibringe fortællingerne, var i den grad med til, at europæerne fik øjnene op for noget af det, der foregik i Congo. Ligesom vore dages strøm af reportager fra Afrikas brændpunkter kan være velskrevne og underbygget med billeder – nu levende – så lidelserne og brutaliteten bliver tydelig, så er det forhold, at Afrikas voldelige konflikter fremstilles som meningsløse en stor synd.

Bogen er relevant for ikke-litteraturhistoriske *feinsmeckere*, fordi den siger en masse indsigtsfuldt om den måde, vi får præsenteret Afrika på. Den kan varmt anbefales til alle, der beskæftiger sig med Europas forhold til Afrika.

Bogen bidrager værdifuldt til forståelsen af de værker, der mere end noget andet har formet europæeres opfattelse af Afrika og dannet skole for efterfølgende fremstillinger. Den diskussion er relevant og god at få forstand af, fordi Afrika fortsat ofte fremstilles til formålet så at sige. For det andet har Frits Andersen noget på hjertet, som rækker ud over selve litteraturanalysen. Han bruger den til noget nyt. Lad os møde afrikanerne i redelig dialog på lige betingelser – og handle med dem på samme måde!

Johnny Flentø er Danmarks ambassadør i Mozambique, og Anita Nag er antropolog bosiddende mange år i Afrika.

Det mørke kontinent? – Afrikabilleder i europæiske fortællinger om Congo
Frits Andersen
Aarhus Universitetsforlag, 2010
695 sider, 498 kr. hos forlaget.

BØGER

Chimamanda Ngozi Adichie: Det du har om halsen
Spredt ud på tolv noveller fortæller den nigerianske forfatterinde om landskvinders ofte barske oplevelser og erfaringer. Gyldendal, juni 2010, 240 sider, 190 kroner.

Dan Banik: Poverty and Elusive Development
En kritisk analyse af, hvorfor fattigdom stadig eksisterer, når vi lever i en verden af overflod. Universitetsforlaget AS (NO), juni 2010, 288 sider, cirka 310 kroner.

Milford Bateman: Why doesn't Microfinance Work?
I 2006 gik Nobels fredspris til Muhammed Yunus for hans initiativ om mikrofinansiering, men de små lån har været brugt og anerkendt som et højtprofileret værktøj til fattigdomsbekæmpelse siden 70'erne. I denne kontroversielle og provokerende analyse argumenterer forfatteren for, at mikrolån ikke virker. Zed Books, juni 2010, cirka 585 kroner.

Tania Ellis: The New Pioneers
Bogen er den internationale opfølgning på forfatterens danske udgivelse fra 2006: De nye pionerer. I bogen samler Tania Ellis op på de sidste fem års hastige udvikling inden for social innovation og bæredygtig business. Wiley, juli 2010, 245 sider, cirka 180 kroner.

Afyare Abdi Elmi: Understanding the Somalia Conflagration – Identity, Islam and Peace-building
Somalia har en lang og blodig historie og har længe været uden regering. Den somaliske forfatter forsøger at finde en fredsbyggende konsensus og viser, at grundlaget for en fredsproces kun kan skabes ved at finde ind til konfliktens rødder. Plutobooks, juni 2010, 224 sider, cirka 540 kroner.

Martin Gainsborough: Vietnam – Rethinking the State
Fra krigshæret økonomi til moderne samfund – et opdateret syn på Vietnams politik. Zed Books, august 2010, cirka 675 kroner.

Peter Gill: Famine and Foreigners – Ethiopia since Live Aid
Peter Gill var første journalist på pletten, da Etiopien i 1984 blev ramt af en voldsom hungersnød. I *Famine and Foreigners* vender Gill tilbage, og gør status på de 25 år, der er gået siden. Oxford University Press, juni 2010, 304 sider, cirka 160 kroner.

Ulf Hannerz: Anthropology's World – Life in Twenty-first Century Discipline
Hvad handler antropologi egentlig om? spørger Ulf Hannez i denne bog. Derved opfordrer han antropologer til at tænke over, hvor deres disciplin er på vej. Plutobooks, juli 2010, 232 sider, cirka 540 kroner.

Iman Hashim og Dorte Thorsen: Child Migration in Africa
Hvad er en god barndom? Bogen handler om forældreløse, vestafrikanske børn, der emigrerer til andre afrikanske lande for at arbejde, og sætter dermed emnet barndom til debat. Zed Books, september 2010, cirka 630 kroner.

Godwin Murunga: Kenya – Democracy on Trial
Bogen giver en nuanceret og alternativ tolkning af baggrunden for den vold og de uroligheder, der opstod i Kenya i kølvandet på præsidentvalget i 2007. Zed Books, september 2010, cirka 585 kroner.

Machiko Nissanke: The Poor under Globalization in Asia, Latin America, and Africa
Globalisering og fattigdom af to af nutidens helt store problemer inden for udvikling. Bogen illustrerer den komplekse sammenhæng mellem de to ved hjælp af 13 casehistorier fra Asien, Latinamerika og Afrika. Oxford University Press, juni 2010, 400 sider, cirka 560 kroner.

Zac O'Yeah: Gandhi – eller kunsten at vende verden op og ned
En bog om Mahatma Gandhi, der inspirerede tusindvis af mennesker verden over, da han stod i spidsen for det ikke- voldelige oprør mod den britiske kolonimagt. Han ønskede indisk uafhængighed – og fik det. People's Press, september 2010, 450 sider, 369 kroner.

VERDENS BEDSTE NYHEDER

De danske udviklingsorganisationer
i samarbejde med **DANIDA** og FN

www.verdensbedstenyheder.dk

400 MILLIONER FATTIGE FORSVUNDET

En fjerdedel af alle verdens ekstremt fattige er løftet ud af fattigdom siden 1990. Det er bare ét eksempel på, at der sker overraskende store fremskridt i kampen mod global fattigdom og nød.

Mange danskere tror ikke på, at vi kan få bugt med ekstrem fattigdom i udviklingslandene. Verdens bedste nyhed er, at det passer ikke: For eksempel er der i dag 1,4 milliarder fattige mod 1,8 milliarder i 1990.

Det nytter at gøre en indsats

FN's 2015 Mål er verdens samlede plan for at reducere fattigdom.

Selv om der stadig er store problemer, så er der alligevel skabt mange store og varige fremskridt: Langt de fleste i u-landene kommer nu i skole, flere har rent drikkevand og færre spædbørn dør. Og der er mange andre gode nyheder.

Dét giver vores generation en historisk mulighed: Vi har faktisk en chance for at tage de sidste, store skridt og få udryddet fattigdommen. Men det kræver, at vi tror på det – og at vi alle bakker op, der hvor vi kan. Hjælp os derfor med at dele den gode nyhed: Vi kan skabe fremskridt.

Spred Verdens Bedste Nyheder.

**Gå ind på verdensbedstenyheder.dk
- sammen kan vi gøre fattigdom til fortid**

Verdens bedste nyheder bragt til dig af:

ADRA Danmark, Agricultural Development Denmark Asia (ADDA), AIDS-Fondet, Art of Living, Bahá'í samfundet i Danmark, BØRNEfonden, CARE, Caritas, Concord Danmark, Cykler til Senegal, Danmarks Lærereforening, Dansk International Nødhjælp, Dansk Røde Kors, Danske Handicaporganisationer, DanWatch, Den Eritreanske Støtteforening, Dansk Missionsråds Udviklingsafdeling (DMR-U), Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF), Fair Trade Danmark, FIC, FN Forbundet, Folkehøjskolerne i Danmark, Folkekirken Nødhjælp, Ghana Venskabsgrupperne, Hjerteforeningen, IBIS, Ingeniører Uden Grænser, International Hjælp og Udviklingsgruppe i Syd Somalia, International Kontakt, KFUM & KFUK i Danmark, Kvindernes U-landsudvalg (KULU), Landsforeningen Levende Hav og fiskerinetværket, Livets Lys, Maternity Worldwide, Mission Øst, MS Action Aid Danmark, Nepenthes, OIKOS, Operation Dagsværk, Oplysningscenter om den 3. verden, Organisationen for Vedvarende Energi (OVE), Plan Danmark, Projekttrådgivningen, PUGAD, Red Barnet, Red Barnet Ungdom, Seniorer uden Grænser, Seniorhænder til Afrika og Asien, Sex & Samfund, Solens Børn, SOS Børnebyerne, Stairway Danmark, Terre Des Hommes Danmark, Tukae Danmark, Tværsam, Ulandshjælp fra Folk til Folk (UFF), U-landsforeningen Svalerne, Ulandssekretariatet, UNDPs Nordiske Kontor, UNFPA's Nordiske Kontor, VIAid, WFP's Nordiske Kontor, WWF Verdensnaturfonden

DANSK PRIS GÅR TIL LIBERIAS GANDHI

Leymah Gbowee var en drivende kraft bag den kvindebevægelse, der i 2003 afsatte despoten Charles Taylor og satte en stopper for Liberias borgerkrig – uden vold. Hun modtager nu en pris i København.

Af Gerd Kieffer-Døssing

Liberia har et motto i sit rigsvåben: ”Kærligheden til frihed bragte os hertil”. For Leymah Gbowee krævede det mere end kærlighed at nå dertil, hvor Liberia er i dag. Det krævede personligt engagement.

Efter 14 år med borgerkrig havde Leymah Gbowee i 2003 fået nok – nok af brutal vold, myrderier, voldtægter, sult og børnesoldater med tomme øjne. Hun ønskede fred for sit land. Hun mobiliserede derfor en hær af hvidklædte liberianske kvinder, rige, fattige, muslimer, kristne, fra landet såvel som fra byen, der stod sammen og kæmpede for fred. Deres våben? Sang, blokader, demonstrationer og boykot af sex. Kvinderne nægtede deres mænd adgang til ægtesengen, indtil de havde brugt den indflydelse, de måtte have for at bringe en ende på krigen. (*”Når journalister interviewer mig, spørger de altid først til sexstrejken, selvom den først kom til langt henne i processen,”* skriver Leymah Gbowee i en klumme på *thedailybest.com.*)

Audiens hos en morder

Danske Liviafonden uddeler 9. september for anden gang sin politisk uafhængige pris – en statuette af kunstneren Bjørn Nørgaard. Den går til folk, der har udført en særlig indsats for

konfliktløsning i samme ikke-voldelige ånd som indiske Mahatma Ghandi, der ledede den pacifistiske frihedsbevægelse, der i 1947 bragte selvstændighed til Indien. Sammen med tre andre er det i år Leymah Gbowees tur til at blive hædret af Liviafonden i København.

Hendes mission i Liberia lykkedes nemlig. Kvindernes standhaftige indsats i Liberia resulterede i, at Gbowee omsider fik mulighed for at konfrontere den daværende præsident Charles Taylor ansigt til ansigt. Manden, der var ansvarlig for utallige myrderier, voldtægter og lemlæstelser i Liberia. Charles Taylor er lige nu hovedperson i en omstridt retssag om bloddiamanter, der foregår i FN-domstolen i Haag.

Selvom hun vidste, at et enkelt ord fra præsidenten var nok til, at hendes tre børn ville blive moderløse, mødte Leymah Gbowee ham med oprejst pande og talte til ham på vegne af alle Liberias kvinder. Taylor lovede at forhandle om fred, og for at holde ham fast på løftet blokerede kvinderne samtlige udgange fra præsidentpaladset i Ghana, hvor fredsforhandlingerne foregik.

Der kom langt om længe fred til det krigshærgede land, og Ellen Johnson-Sirleaf kunne sætte sig på Liberias præsidentpost som Afrikas første folkevalgte kvindelige statsoverhoved nogensinde.

Afrikas kvinder kan selv

Leymah Gbowees handlekraft og vedholdenhed er en inspirationskilde for kvinder verden over – men måske især på det afrikanske kontinent. Historien om de liberianske kvinders kamp for frihed blev fortalt i dokumentarfilmen ”Pray the Devil Back to Hell” fra 2008.

I et interview på amerikanske CNN siger Gbowee:

– Jeg er taknemmelig for, at dokumentaren giver mod til kvinder over alt. Den er et slags

Liberianske Leymah Gbowee modtager 9. september Liviafondens pris på 10.000 kroner for at have mobiliseret en hær af kvinder, som uden brug af vold bidrog til at stoppe den borgerkrig, der hærgede Liberia fra 1989 til 2003. Foto: Michael Angelo/Wonderland.

landemærke, der fortæller kvinder, at andre har gjort det før – så de kan også gøre det.

I stedet for at stille sig tilfreds med, hvad hun opnåede for Liberia, kastede Leymah Gbowee sig videre ud i arbejdet for fred. Siden 2007 har hun været direktør for organisationen Women Peace and Security Network Africa (WIPSEN), der arbejder for at fremme afrikanske kvinder deltagelse og indflydelse på fred og personlig sikkerhed.

Hendes fortsatte indsats er også en af de ting, Liviafonden har fremhævet ved valget af Gbowee. Hun er vedholdende – og besidder en social indignation, der er en af hendes

stærkeste drivkræfter. Især har hun markeret sig kraftigt i forhold til voldtægter og de skader, som krig påfører børn.

Med sig til København har Leymah Gbowee sin 14 måneder gamle datter – det yngste af hendes fem børn.

Prisuddelingen finder sted 9. september. Se også www.liviafonden.dk.

Gerd Kieffer-Døssing er journalistpraktikant i Udenrigsministeriet.

NYT OM NAVNE SEPTEMBER 2010

BILATERALE RÅDGIVERE

Per Hartmann, 62, er kontraktansat som seniorrådgiver i Entebbe, Uganda.

Ditte Marie Burmeister, 37, er kontraktansat som seniorrådgiver i Bamako, Mali.

Joachim Vedsted Jakobsen, 32, er kontraktansat som seniorrådgiver i Bamako, Mali.

NGO’ER

Danmission har ansat **Nik Bredholt**, 44, som fagkonsulent i arbejdet med fattigdomsbekæmpelse.

Danmission har også ansat 46-årige **Christa Lund**, der skal fungere som mødesekretær med ansvar for blandt andet foredragsrejser for udsendte.

Projektrådgivningen, Århus, har for et år ansat 38-årige **Pernille Bærendtsen** som kommunikationsrådgiver, mens den tidligere, Tune Nyborg, er på orlov.

Natasja Engholm er ansat som Press Information Officer for DACAAR i Afghanistan.

Peter Fischer-Møller, 55, biskop over Roskilde Stift, blev søndag valgt som ny formand for Danmissions bestyrelse. Han afløser Risskov-præsten Lars Mandrup, 66, der efter ni år på posten ikke kunne genvælges.

Alexandra Strand Holm, 44 er fra august ansat et år i Dansk Flygtningehjælp som journalist.

Cand. scient. adm. **Nils Brøgger Jakobsen**, 30, bliver ny politik- og kampagnechef i Mellemfolkeligt Samvirke. Nils Brøgger Jakobsen afløser **Morten Emil Hansen**, som bliver ny leder af Concord Danmark.

Christina Dahl Jensen (foto), 33 og **Line Mex-Jørgensen**, 32, (barselsvikariat) er begge ansat som internationale konsulenter i Dansk Ungdoms Fællesråd.

Læger uden Grænser har sendt **Birgit Olsen**, 61, til Haiti, hvor hun i seks måneder skal være med til at starte et containerhospital i Port-au-Prince.

Mie Roesdahl, 44, er ansat som ny kommunikationschef i Institut for Menneskerettigheder i København. Med ansættelsen slås den hidtidige uddannelsesenhed og informationsafdeling sammen.

Marie Bebe Tvilde, 30, tiltræder som Junior Professional Officer (JPO) for BØRNEfonden i Burkina Faso. Hun er uddannet cand. mag. i fransk og har en master i Afrikastudier.

ANDRE

Professor og dr. theol. **Kurt Christensen**, 63, rejser til Addis Ababa, Etiopien, for at undervise etiopiske teologistuderende i tre måneder. Til daglig underviser Kurt Christensen på Menighedsfakultetet i Århus.

Politiinspektør **Jesper Friedrichsen** skal i et år udstationeres i Ramallah i De Palæstinensiske Selvstyreområder. Her tiltræder han en stilling som næstkommanderende (Deputy Head of Co-ordination Office for Palestinian Police Support) i EU-politimissionen EUPOL-COPPS.

Jørgen Hylleberg, lektor emeritus ved Biologisk Institut på Aarhus Universitet, er udnævnt til *Honorary Degree Conferment* i Thailand. Titlen som æresdoktor er tildelt for Jørgen Hyllebergs indsats for forskning og undervisning i marinbiologi ved universitetet i Bangkok.

Erika Jørgensen, 52, bliver sekretariatsleder for hovedbestyrelsen for World Food Program (WFP) i Rom efter to år som daglig leder for WFP’s Nordiske Kontor i København. Hun har tidligere været lendedirektør for WFP i hhv.

Armenien og Nepal, og i to år været Deputy Regional Director for WFP i Asien, bosat i Bangkok.

Gorm Rye Olsen, 60, institutleder på Institut for Samfund og Globalisering på RUC, er udnævnt til Danmarks første professor i *Global Politics*. Formålet med professoratet er at styrke instituttets satsning i *Global*

Studies på både forsknings- og undervisningsområdet.

I DETTE NUMMER

EN KVINDELIG GANDHI

Leymah Gbowee og hendes pacifistiske kvindehær spillede en afgørende rolle, da Liberias 14 år lange borgerkrig omsider sluttede i 2003. Leymah Gbowee portrætteres i anledning af, at hun nu modtager en dansk pris for sin indsats for fred.

Navne side 23

VENINDE MED HUSHJÆLPEN?

At ansætte tjenestefolk er ganske normalt for udsendte danskere, men med vores kulturelle baggrund er det svært at træde ind i rollen som chef i hjemmet – vi vil hellere væreigestillede med de ansatte. Men er det også en god idé?

Side 14-15

NYT FN-ORGAN: UN WOMEN

FN har etableret en ny organisation, der med hovedsæde i New York skal tage vare på kvinders rettigheder og ligestilling. Opgaven bliver ikke let for UN Womens første chef, der udnævnes i september.

Side 3

BEDSTEMØDRE MED SLAG I

I Kenyas slum tages der ikke hensyn til alder, når kriminelle overfalder, voldtager og myrder. Siden man har konstateret en stigning i overfald på ældre kvinder, har damerne taget sagen i egen hånd: De lærer selvforsvar.

Side 4

DET ER
GRATIS AT
ABONNERE
PÅ
ud>ikling

LÆS MERE PÅ
WWW.UDEVIKLING.DK

Alt henvendelse: Rosendahls-Schultz Distribution, Herstedvang 10, DK-2620 Albertslund

UMM
Id-nr. 42328

SULTEN EFTER OPMÆRKSOMHED

FOTO

Med sin underernærede søn bundet til ryggen er Natasha på vej til fods til en skov flere timers travetur væk fra sin landsby i Burkina Faso. Her skal hun hugge brænde for at tjene penge. Dagligt står hun over for et valg: Skal hun købe mad eller medicin til sine tre børn? Kun ved hjælp af et program, som Læger uden Grænser står bag, kan hun holde sønnen i live.

Læger uden Grænser og fotograf-netværket VII Photo lancerede i juni kampagnen *Starved for Attention*, der ved hjælp af billeder fra hele verden skal sætte spot på børns underernæring. Kampagnen understreger med billeder af forældre og hjælpearbejde, at det er muligt at bekæmpe underernæring.

På verdensplan anslås 195 millioner børn at lide af underernæring, og tilstanden er skyld i en tredjedel af dødsfald blandt børn under fem år. Formålet med Starved for Attention er at dokumentere, hvor lidt der skal til for at sikre disse børns liv. /gk

Se mere på www.starvedforattention.org

Burkina Faso, 2009. 24-årige Natasha har været alene med sine tre børn i et år. Hendes mand tog til Elfenbenskysten for at finde mad – men har ikke givet lyd fra sig siden.
Foto: Jessica Dimmock/VII Network.